Posamezna številka stane 1 Din.

Štev. 4. V Ljubljani, v soboto dne 6. januarja 1923. Leto LI.

Naročnina za državo SHS: do preklica: a) po pošti mesečno Din 18 b) dostavljeno na dom mesečno ..... „ 22
za inozemstvo: mesečno ..... Din 28
Sobotna izdaja: v Jugoslaviji ..... Din 28 v inozemstvu ..... „ 40
Mesečna priloga: Uestnik SRSZ

SLOVENEC

Cene inseratom: Enostopna petitna vrsta mali oglasi po Din. 1·— in Din. 1·50, veliki oglasi nad 46 mm višine po Din. 2·—, poslana itd. po Din. 3·—.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 3. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnine in št. 836 za oglase, Zagreb 39.011, Sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797.

Volitve.

Bridko je pred volitvami za stranke, ki so od volitev v konstituanto sem svoje ljudi varale in se vezale na življenje in smrt s centralističnim režimom. Ta režim je doživel svoj popoln polom in niti njegovi nositelji se ga danes ne upajo več hvaliti z edino izjemo slovenskih samostojnežev. Ti pa bodo ostali slepi, dokler volivna burja zadnjega samostojneža ne pomete iz politične javnosti. Težko je tem strankam dajati danes račun od svojega žalostnega hiševanja. Zato so njihovi parlamentarni klubi tako dolgo čakali s proglasi in demokratska in radikalna stranka ga še do danes nista izvalili. Kako pa naj tudi volivcem tolmačijo svoj program, ki se je izkazal, da je zanič in nesreča za vse sloje in državo, od njihovega »delovanja« v narodni skupščini pa ni ostalo drugega kakor korupcija, kamor človek pogleda, reakcija na vseh poljih, v narodnem gospodarstvu, kulturi in na socialnem polju, — in umazane roke.

Od kmeta, delavca, obrtnika, trgovca, industrijca, do zadnjega državnega nameščenca in vojaka, vse, kar ni bilo deležno korupcije, zabavlja čez režim in ga preklinja. Kaj naj torej povedo v svojih proglasih volivcem? Težak je ta položaj — razumljivo, dvakrat težak za tiste vladne stranke, ki so odpadle pri sestavi zadnje vlade in jim je izdrknilo iz rok še zadnje in za te stranke najvažnejše sredstvo za volitve: državna kasa in volivni aparat. V južni Srbiji, Macedoniji, v Srbiji sploh bo zaleglo še kaj nasilstvo pri volitvah, toda to je danes samo v radikalskih rokah, ampak v drugih pokrajinah tako nasilstvo ni mogoče in gorje mu, ki bi ga poizkušal!

Z zavistjo gledajo danes vse korupcijske stranke na SLS, ker je s svojo hrvatsko posestrimo edina izmed parlamentarnih strank ostala zvesta svojemu programu in njeni parlamentarci čistih rok.

Vsa leta sem smo dan za dnem slišali in čitali o umazanih aferah zdaj te ali one stranke, oziroma njihovih zastopnikov v parlamentu, le SLS oziroma njena parlamentarna delegacija ima čiste roke in čist ščit. Pač so njeni nasprotniki skušali z zlobnimi izmišljotinami vzbujati v javnosti dvome, ponajveč s tajnim šušljanjem, pa njihove škodoželjne zavistne naklepe je javnost prej spregledala, kakor so mislili. Dr. Korošca, tega najvztrajnejšega in najnevarnejšega nasprotnika korupcije, so kar dvakrat ali trikrat oženili, ne vemo, koliko vagonov jajc so mu izvozili in grajščin nakupili, končno pa so vsi ti lažnivci in natolcevalci obmolknili, ker se je ljudska jeza obrnila zoper nje same in vsakdo, kdor se je posluževal takih laži, je občutil: Vsi vedo, da ima slabo vest in hoče odvrniti pozornost od sebe!

Nasprotniki so kmalu uvideli, da s stranko, ki je ne tvorijo politiki in »Stinvieh«, ampak slovensko ljudstvo, ki poverja možem iz svoje srede zaupanje, na tak način ne bodo nič opravili. Zato so iskali poti, kako bi se dalo spraviti v njene vrste nezaupanje, vreči med nje dinamit. Toda ta dinamit so bile same papirnate kroglice. Slovenska ljudska stranka je danes tako solidna, tako edina, tako složna in neomajna, kakor še nikdar od njenega obstoja sem ni bila in če bi se res v njenih vrstah našel kdo — ki ga danes ni — in bi hotel hoditi svoja pota, bi sfrčal iz nje, brez najmanjše škode za stranko!

Tudi g. Pašić je zamenjal Ljudske stranke s strankami, s kakršnimi je imel opravka v svoji politični preteklosti, samo malo je poskušal, misleč, da se dajo Ljudske stranke omajati s par kupljenimi dušami, ki stoje izven stranke in z ustanavljanjem korupcijskih listov, danes menda že ve, da more poizkušati to v deželi korupcij, ne pa med slovenskim ljudstvom.

Pregledali smo volivne vrste SLS, pretehtali njeno moč in zasledovali razpoloženje v stranki; stranka je že skoro dokončala svoje prve in temeljne volivne priprave, povsem tiho in brez zunanjega hrupa, in reči moramo:

Slovensko ljudstvo je danes v taboru Slovenske ljudske stranke, njen program je danes program slovenskega naroda in kdorkoli bi skušal glasove slovenskega ljudstva na lovu za mandati cepiti — četudi s kakim od S. L. S. izposojenim programom — ta bo občutil, kako obračunava slovensko ljudstvo v času, ko se bori za svojo slovensko samostojnost.

Osamljeni v krogu antante.

NAŠA DELEGACIJA V LOZANI NESPOSOBNA. — FRANCOSKO-ITALIJANSKA ZVEZA. — OBRAMBNE PRIPRAVE.

Belgrad, 5. januarja. (Izvirno) Kakor je vaš dopisnik že poročal, se je te dni vršilo v zunanjem ministrstvu posvetovanje, ki se ga je udeležil tudi vojni minister in na katerem se je razpravljalo o vojaških pripravah in nabavah za vojsko. Uspeh tega posvetovanja se je danes razpravljal na seji ministrskega sveta, ki je trajala od 10. do pol 1. ure popoldne. Na tej seji je zunanji minister dr. Ninčić obširno poročal o našem zunanjem položaju. Glede lozanske konference je naglašal, da se je slabo končala. Dasi se je to moglo pričakovati v vseh krogih, je ta vest vendar zbudila senzacijo. Naši odnošaji napram Italiji se ne premaknejo z mrtve točke in so se celo v zadnjem času poslabšali. Na lozanski konferenci sta se trudili Anglija in Francija, da bi pridobila tudi našo delegacijo za podporo v vzhodnem vprašanju. Radi nesposobnosti naše delegacije, zlasti dr. Spalajkovića, se naša delegacija ni pridružila niti eni izmed velesil, dokler ni končno uspelo Franciji, da je pridobila za svoje stališče Italijo z obljubo, da jo bo podpirala v vseh vprašanjih in tako tudi v vprašanju našega spora z Italijo. Ta veliki neuspeh se skuša sedaj kolikor toliko v zunanjem ministrstvu paralizirati. Ta neuspeh je nastal v zelo neugodnem času, ker se bo te dni reševalo reško vprašanje ter ratifikacija rapallskega in st. margheritskega sporazuma. Isto je z vzhodnim vprašanjem. Kakor izgleda, bo Turkom uspelo priti nazaj v Evropo. Po referatu dr. Ninčića se je sklenilo, da se s kraljevo naredbo osnuje takoj svet državne obrambe, v katerem bi bili ministrski predsednik, vojni minister, zunanji minister, prometni minister in šef generalnega štaba. Temu svetu bi bili stalno prideljeni strokovnjaki, inženerji, vojaški eksperti itd. Naloga tega sveta bi bila izdelati v najkrajšem času podroben načrt o vseh vprašanjih, ki nastopijo v vojnem stanju, tako n. pr. o preskrbovanju vojske, prehrani prebivalstva, dobrem funkcioniranju prometa itd. Minister za promet dr. Velizar Janković je ponovno poročal na seji o prometnih razmerah. Sklenjeno je, da se takoj pospeši sanacija prometa. Ker so za izvedbo tega vprašanja potrebni veliki krediti, ki bi jih moral odobriti finančni odbor, je ministrski svet razpravljal o ukrepih, ki naj bi se podvzeli, ako bi finančni odbor ne odobril kreditov, vendar pa ni prišlo do končnega sklepa.

Zveza balkanskih držav?

Belgrad, 5. januarja. (Izvirno) Z ozirom na vzhodno vprašanje in povratek Turkov v Evropo se zadnje dni v Belgradu mnogo govori o ustvaritvi balkanskega sporazuma, ki bi ga osnovale Bolgarska, Grška, Rumunija in naša država in ki bi bil naperjen proti Turkom ter bi bil nadaljevanje balkanske zveze iz l. 1914. Na ustvaritev tega sporazuma se gleda skeptično, ker so naši odnošaji napram Bolgariji še vedno hladni.

Angorska vlada vztraja.

London, 5. jan. (Izv.) Po vesteh iz Carigrada je ministrski predsednik angorske vlade Erusbej podal včeraj na seji narodne skupščine važno izjavo, v kateri vztraja na popolni zadostitvi zahtev turškega programa glede Tracije, morskih ožin, kapitulacij in narodnostnih manjšin ter je predlagal, naj Amerika nudi Armencem novo domovino na svojih tleh.

PRIPRAVE KEMALPAŠE.

Carigrad, 5. januarja. (Izvirno) V Mali Aziji se Kemal paša pripravlja za prehod v Evropo z veliko vojaško silo. Tudi Grki v Traciji vrše velike priprave. Grkom se je posrečilo zopet organizirati in oborožiti svojo vojsko. Iz Carigrada odhajajo angleški državljani in podaniki tujih držav, medtem ko ojačujejo Angleži utrdbe ob morskih ožinah.

Atentat na češkoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina.

Praga, 5. januarja. Ob tri četrt na 9. dopoldne se je izvršil na češkoslovaškega finančnega ministra dr. *Rašina* v trenutku, ko se je podal v avtomobilu iz svojega stanovanja na Žitni ulici v svoj urad, atentat. 21 letni zavarovalniški uradnik v Nemškem Brodu Jožef *Šoubal* je nanj dvakrat iz revolverja ustrelil, pri čemer je en strel ministra zadel v bok in ga *težko ranil*. Ministra so prepeljali v Podolski sanatorij, atentatorja pa aretirali. Šoubal ne pripada nobeni politični stranki in ni legionar. Izjavil pa je, da je njegov motiv za atentat bil politične narave in se obračal proti političnemu delovanju dr. Rašina. On je atentat že delj časa nameraval in je na ministra čakal že 11. decembra, da ga ustreli. Od tega ga je odvrnila okolnost, da je šla takrat mimo neka dama, katero bi bil lahko ranil, če bi bil meril na ministra. (Dr. Rašin se je zadnji čas zelo izpostavljal za narodno demokratsko stranko z rezko nacionalističnim in protisocialističnim programom ter imel veliko aerfo tudi z legionarji.)

Praga, 5. jan. (Izv.) »Večer« piše, da je atentat na dr. Rašina gotovo uspeh divje gonje in po načrtu upeljane akcije za nasilne metode, s katerim zlom se ima danes boriti tudi Češkoslovaška republika. »Češke Slovo« piše: Že nekaj dni so krožile po Pragi in v provinci vesti o napadu na dr. Rašina. Atentat more znatno omajati zaupanje inozemstva v notranji položaj češkoslovaške republike, kar je velikega pomena pri današnjih mednarodnih razmerah.

Praga, 5. jan. (Izv.) Iz okolice zdravnikov se poroča, da je poškodba dr. Rašina izredno težka in ni več računati z njegovo delazmožnostjo. V političnih krogih se označuje položaj, ki je nastal vsled atentata, kot zelo težaven zlasti, ker je ministrski predsednik dr. Švehla pred kratkim obolel na ledvicah.

Praga, 5. jan. (Izv.) Krogelj, izstreljenih na dr. Rašina, niso še zasledili kljub operaciji. Dr. Rašin ni ranjen na pljučih, ranjena pa je hrbtenica. Ako ostane dr. Rašin pri življenju, bo kljub temu ostal v spodnjem delu života hrom. V trenutku se vrši zdravniško posvetovanje.

Praga, 5. jan. (Izv.) Finančni minister dr. Rašin je bil popoldne drugič operiran. Še ni ugotovljeno, ali je hrbtenica prestreljena ali samo ranjena. V zadnjem slučaju se zdravniki zanašajo na močno naravo bolnika.

PODROBNOSTI O NAPADALCU.

Praga, 5. jan. (Izv.) Po atentatu na finančnega ministra dr. Rašina je skušal napadalec pobegniti ter je stekel v hišo, v kateri stanuje dr. Rašin in pred katero se je izvršil napad, da bi pobegnil skozi drug izhod. Ker pa nima hiša nobenih drugih vrat, je moral priti zopet na cesto, kjer so ga pričeli zasledovati pasanti in policisti, ki so ga nato v bližnji kavarni aretirali. Kakor se poroča, je bil dr. Rašin pri napadu ranjen na jetrih.

Praga, 5. jan. (Izv.) K napadu na fin. ministra dr. Rašina se poročajo nastopne podrobnosti: Napadalec Šoupal je akvizicijski uradnik »Slovanske Pojistovne« v Kraljevem Gradcu ter je rojen l. 1903. Pri zaslišanju je izpovedal, da je član komunistične stranke in da se ni strinjal s postopanjem dr. Rašina. Atentat se splošno obsoja. Razen Šoupla niso doslej aretirali nobene druge osebe. Bržkone gre za dejanje ene same osebe brez sodelovanja sokrivcev.

Praga, 5. jan. (Izv.) »Narodni Listy« poročajo, da je napadalec pri zaslišanju priznal, da je pristaš komunistične stranke. Navedel je, da je takoj po znanem govoru dr. Rašina v Pardubicah dne 10. decembra sklenil, da bo ustrelil ministra. Dne 11. decembra je zaprosil v finančnem ministrstvu za razgovor z dr. Rašinom, ki se mu je tudi dovolil, vendar pa je tedaj opustil svoj načrt, ker je bila v sobi prisotna neka uradnica. Popoldne istega dne je prišel v stanovanje dr. Rašina, kjer ga pa niso sprejeli. Nato se je vrnil v Kraljevi Gradec v svojo službo, od koder je šele včeraj prišel nazaj v Prago.

Praga, 5. jan. (Izv.) »Narodni Listy« poročajo: Jasno je, da se atentat na dr. Rašina ni porodil v glavi napadalca, temveč da se je nanj vplivalo od zunaj z neprestanimi neresničnimi obdolžitvami proti finančnemu ministru. Že nekaj tednov se vodi v nekaterih listih, zlasti v »Rude pravo«, »Českem Slovu« in »Tribuni« taka gonja proti dr. Rašinu, da se je moralo kaj podobnega pričakovati, kar se je tudi z atentatom zgodilo.

SEJA MINISTRSKEGA SVETA.

Praga, 5. jan. (Izv.) Danes popoldne se je sestal k izredni seji ministrski svet, ki je radi bolezni ministrskega predsednika Švehle in težke poškodbe finančnega ministra dr. Rašina, na katerega je bil izvršen atentat, razpravljal o preosnovi kabineta. Predsednik Masaryk in zunanji minister dr. Beneš se nahajata še vedno na Slovaškem.

Praga, 5. jan. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta. Zastopnik ministrskega predsednika minister za socialno skrbstvo Haberman je poročal najprej o atentatu na finančnega ministra dr. Rašina in o njegovem zdravstvenem stanju. Ministrski svet je izrekel finančnemu ministru in njegovi družini svoje sožalje in upanje, da bo ostala živahna delovna energija dr. Rašina ohranjena republiki. Nato se je bavil ministrski svet z državnimi zadevami. Naglašalo se je, da vztraja vlada soglasno pri dosedanjih smernicah svoje finančne in valutne politike, kakor tudi na onem delu svojega programa, ki govori o koncentraciji vladnih strank. Za bolezni dr. Rašina bo vodil finančno ministrstvo trgovinski minister Novak.

Praga, 5. jan. (Izv.) Ministrski svet je sklenil, da se za enkrat predsednik Masaryk in zunanji minister dr. Beneš še ne pozoveta v Prago.

PROGLAS VLADE.

Praga, 5. januarja. (Izvirno) Vlada je izdala na prebivalstvo republike proglas, v katerem pravi, da so bili umori kot sredstvo političnega boja doslej na Češkoslovaškem nepoznani. Ravnotako tako odločno obsoja vlada danes izvršeni ničvredni zločin nad dr. Rašinom. Vlada je gotova, da je vse prebivalstvo ž njo soglasno, ako nastopi z vso odločnostjo proti vsemu, kar bi moglo potisniti orožje v roke.

DEMENTI MAŽARSKEGA MINISTRA.

Budimpešta, 5. jan. (Izv.) Finančni minister Kallay zanikuje v »Pester Lloydu« najodločnejše neosnovane vesti o mažarskem vojnem oboroževanju pri čemer izjavlja, da si rešitve državnofinančnega vprašanja in narodnogospodarske obnove pri popolni vojni pripravljenosti ne more predstavljali. Takih stremljenj bi tudi ne krili s svojo osebo, ugotavlja pa, da sploh o njih ne more biti govora.

Dr. P.

Radikalna nacionalno-politična smer.

»Radikalna stranka mora iti pri tekočih volitvah pred narod s polnim in neomejenim svojim umevanjem te države in njene bodočnosti: da s širokimi krili razvije do popolnosti in do kraja svojo nacionalno, politično in socialno ideologijo. Ne sme se prav nič omejiti, odstopiti ne sme v ničemer, žrtvovati ne sme prav ničesar od tega, kar ji je bilo vedno končni smisel in poslednji smoter njene politike. Radikalna stranka mora biti to pot nepomirljiva, iti mora v volivno borbo z vsemi svojimi zahtevami, s celo svojo politiko, da dobi od naroda popolno in končno zmago svoje misli. Sledečih volitev ne sme smatrati za navadno osvajanje poslanskih mest, nego za veliko zgodovinsko borbo. V tej zgodovinski borbi mora radikalna stranka v razširjeni državi izvojevati krono svoje zmagovite politike, ki je zmagala na dan, ko je prebila Srbija solunsko fronto. V tej zgodovinski borbi mora radikalna stranka biti bitko za bodočnost sedanje države, njeno ureditev in ojačenje, za njeno usposobljanje za veliko delo, ki ji je je podelila zgodovina na Balkanu in v Srednji Evropi. Zmaga radikalne stranke v teh volitvah mora biti zgodovinski dogodek: konec nacionalnega boja Srbije iz 19. veka ter pričetek nove dobe njene državne delavnosti v 20. veku.

Spričo vse te nacionalne ,politične in socialne ideologije, ki jo mora razviti radikalna stranka pri sedanjih volitvah, je treba naglasiti samo eno točko, toda bistveno in osnovno; po svoji važnosti namreč nadkriljuje vse druge: Radikalna stranka mora v sledečih volitvah od naroda dobiti zaupanje v svrho proglasitve cele države za — Srbijo.«

Tako »Tribuna« dne 24. decembra v uvodniku »Radikalna stranka ima da shvati predstoječe izbore kao veliku istorijsku borbu«. Dne 31. decembra pa dodaje razlago k glavni točki programa radikalne stranke, da naj se sedanja država SHS pretvori v državo Srbijo na podlagi postavnih določil, češ, da znači proglasitev cele države za Srbijo najprej popravek velike zgodovinske napake, napravljene pri izvajanju osvobodilnega in ujedinjevalnega dela, potem pa tudi izročitev vodilne uloge srbskemu narodu kot rasno in kulturno (!!) najmočnejšemu delu, da more započeti svoj zgodovinski posel vsrkavanja in ustvarjanja narodnega edinstva.

Kako si misli »Tribuna« in ž njo vsa velesrbsko misleča javnost ta svoj zgodovinski posel — asimilacije in ustvarjanja edinstva, priča »Tribuna« pišoča: »Ti dve osnovni politični in nacionalni ideji, v katerih je izraženo tisto umevanje osvoboditve in ujedinjenja, ki je je imela Srbija ves čas svojega nacionalnega boja in državnega dela, morata priti do veljave v sledečih ustavnih in postavnih določil.

1. Državno ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« se zamenja z državnim imenom »Kraljevina Srbija«.

2. Državni jezik je srbski jezik cirilice. Takoj se mora vršiti vse delo v celi državni upravi kakor tudi v narodni skupščini v srskem jeziku in v cirilici. Od tega se ne sme prav nič odstopiti v Sloveniji, kjer je najbolj treba izvesti edinstvo državnega jezika in pisma. Se že izvaja n. pr. pri ljubljanski policiji, odkar je nastopil novi minister za policijo. Izključno srbski jezik in cirilica morata biti v rabi v vseh šolah javnih in privatnih; osnovnih, srednjih, strokovnih in višjih. Izjeme se smejo dovoliti le z ozirom na mednarodne določbe, ki jih je država sprejela glede na narodne manjšine. Prepove se tiskanje dnevnih listov, časopisov, knjig in vseh publikacij sploh v slovenskem jeziku, v kolikor to ne nasprotuje umetniškim, filološkim ali zgodovinskim razlogom pri proučevanju slovenske preteklosti. Vse pa, kar se tiska v narodnem jeziku, se sme tiskati le v cirilici. Ista odredba velja tudi za vse to, kar spada k pojmu »napis« na javnem kraju.

3. Upravna razdelitev zemlje po občinah, srezih in okrožjih, izvzemši oblasti ali kakršnokoli samoupravno edinico, voj od dosedanjega okrožja, mora biti zasnovana na najstrožjem načelu centralizma.

V tem pogledu bi se moral zopet uvesti prejšnji srbski zakon o razdelbi zemlje na občine, sreze in okruge, seveda priličen novemu položaju. Vsako izjemo v načelu strogega centralizma se more dati samo v stvarnih neobhodnih ekonomskih in socialnih potrebah samoupravnih edinic.

Taka centralistična uprava pomeni prvi in glavni pogoj za postopno in naporno izgradbo državnega in narodnega edinstva. Ne sme se pa misliti, da pomeni ta uprava končno državno ureditev, marveč samo kot prehodno obliko, izzvano po neizogibnih potrebah sedanjega zgodovinskega trenutka v razvoju naroda.

4. V zvezi z vsem tem državnim in nasocialnim delom pri ustvarjanju resnično edinstvene države z eno državno zavestjo, enim narodnim duhom, eno nacionalno posebnostjo in kulturo, in da bi se moglo to delo vršiti v polni meri in brez ovir, treba prepovedati vse politične stranke in organizacije, ki bi bile osnovane na plemenskem ali verskem temelju in bi hotele vzdrževati in krepiti današnjo nacionalno razcepljenost v narodu. To prepoved bi bilo treba tudi stvarno in do kraja izvesti.

Te odredbe se morajo kot sestavni del vstaviti v kazenski zakonik in kaznivi čin se mora označiti za zločin veleizdaje.«

To so štiri osnovne točke, ki jih zahteva res prav radikalna »Tribuna« zadnji dan preteklega leta od bodoče skupščine po volitvah v prepričanju, da jih bo mogla izvesti taka samosrbska večina, kakršna je pač potrebna za nore srbske šoviniste, ki mislijo, da so ljudje igrače in da so narodna čustva in tradicije ter povojna zavest, da se morajo ustvariti v prvi vrsti zdravi socialni temelj, prazne pene, ki jih more kak Pašić ali Jovanović ali pa — Mussolini odpihniti kot kurje pero.

Odkrito rečeno: mi se tega srbskega norega radikalizma prav nič ne bojimo, kakor se nismo bali v bivši Avstriji tistega norega nemškega radikalizma, ki je sanjal in prav tako kot srbski koval radikalne načrte, kako bi uničil ubogi slovenski milijonček v času, ko je stala l. 1917. trozveza na višku svoje dozdevne moči. Tistega leta pa smo združili vse svoje misli in vse svoje sile ter postavili 28. maja dunajski vladi pod nos svojo »izdajalsko« — magno charto libertatum ter — zmagali v soglasju, kakršnega slovenski svet ni doživel še nikdar poprej v taki meri in v taki višini kakor l. 1918. oktobra meseca, tisti hip, ko je Pašić v Parizu 31. oktobra (»Tribuna« 28. decembra) pisal Protiću: »Težkoče i opasnosti, koje su dolazile od neprijalja, uklonjene su. Ali sad nastale su neočesivane težkoće, koje potiču iz pogleda i pobuda naše braće, koja su dugo bila pod tudim uticajem, i nehotično i neznano primila neke poglede naših neprijatelja. — Strah od svoje braće, da oni neće docnije imati presudan uticaj u budućoj državi, strah koji je tuđa ruka zasadila u dušu naše inteligencije, čini sad sve moguće da se suzbije prirodan tok poslova, da Srbija rukovodi poslovima političkim, kao što je rukovodila vojničkim poslovima. — Iz svih tih razloga primio sam, i ako protiv svoje volje, da se stvori jedan vid zajedničkog rada, nego da se manifestuje nesloga i pocepanost pri rešenju pitanja: hoće li biti jedna država ili dve i više. Tim razlozima pridružio se i ovaj: da su nažalost srpskog imena i krvi, pridružili se Trumbiću mnogi Srbi, i da iz raznih nepojmljivih pobuda pristaju rađe pridružiti se Jugoslaviji nego Srbiji, i na taj način pokazuju tendenciju da žele Srbiju oslabiti i osamiti, i ako je ona sebe žrtvovala za vse njih da bi stvorila jedinstvo. U tom najtežem trenutku u mom životu kad se rešava pitanje ujedinjenja, ja sam stegao srce, primio poniženje Srbije i svoje lično, i žrtvovao ih narodnom ujedinjenju u najtvrđem uverenju, da će naš narod, koji je pravedan sudija, nepravdu brzo izgladiti i dati priznanje Kraljevini Srbiji, koja je dala dokaza, da se žrtvuje za jedinstvo, i primio sam uvrede od ljudi, koji se nisu uzdigli na visinu današnjeg vremena, kad se rešava sudbina naroda, nego se rukovode zastarelim navikama i pogledima, koje im je tuđa kultura ulila u duše.«

Štiriletno ujedinjenje je potrdilo, da strah, ki ga omenja Pašićevo pismo, ni bil neupravičen. »Tribunine« zahteve in sedanje Pašićeve vlade proglas pa so naravnost glasno priče, da gre Pašićeva »linija« nevzdržno po poti velesrbskega programa h »kraljevini Srbiji«, h korekturi »zgodovinske zmote« in popustljivosti...

Ali bo srbski narod »pravičen sodnik« v tekočih volitvah, bo hotel po Pašićevi želji »krivico brzo izgladiti in dati priznanje Kraljevini Srbiji«?

Slovenski in hrvatski narod gotovo ne bo glasoval za ta Pašićev program!

Volivno gibanje.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Tukajšnji listi prinašajo vsak dan vesti o razmerah posameznih strank v posameznih pokrajinah. Vse vesti o kandidatih posameznih strank pa so prezgodnje. Res je le, da vlada v večini strank zmešnjava in da do danes še nobena ni mogla sestaviti kandidatne liste. To se zlasti opaža v Vojvodini, kjer se ne ve, ali bodo radikalci kandidirali Protićevce ali Pašićevce, demokrati pa ali Davidovićeve ali Pribićevićeve pristaše. Zemljoradniki so razcepljeni na več delov, med socialisti se razpravlja, ali so komunisti ali socialisti, medtem ko vlada največja zmešnjava med volivci narodnostnih manjšin. Vlada še ni namreč definitivno sklepala o tem, ali dobe volivno pravico ali ne, ter je bilo doslej vpisano le majhno število Nemcev in Mažarov v volivne imenike. Z ozirom na to izgleda, da ne bodo Nemci in Mažari niti postavili svojih posebnih list in da bodo podpirali že obstoječe stranke.

DR. KOROŠEC V BELGRADU.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Danes je dospel semkaj iz Vojvodine predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, ki je izjavil vašemu dopisniku, da je na posvetovanjih z bunjevsko-šokačko stranko razpravljal tudi oficijelno z zastopniki nemške in mažarske manjšine. Glede bunjevsko-šokačke stranke je izjavil, da so vse vesti o kakih kompromisih z drugimi strankami neresnične. Bunjevsko-šokačka stranka v Vojvodini je edina in kompaktna, medtem ko so njeni odnošaji napram ostalim strankam prijateljski. Danes je imel dr. Korošec daljši razgovor s Stojanom Protićem.

TEŽAVE Z DEMOKRATSKIM PROGLASOM.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Danes dopoldne je bila seja glavnega odbora demokratske stranke, na kateri se je razpravljalo o proglasu demokratske stranke. Na seji je Voja Marinković predložil proglas, ki ga je sam izdelal in ki je izraz Pribičevićeve politike. Po debati je bilo sklenjeno, da se sprejmejo nekatere točke tega proglasa in da se v to svrho izroče določenim sestavljavcem demokratskega proglasa, ki naj jih vpoštevajo

NOVA DELAVSKA STRANKA.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Dopoldne se je vršil v napolnjeni dvorani hotela »Slavija« shod novoustanovljene delavske stranke, na katerem je govoril Triša Kaclerović, vodja nove stranke, ki je napadal režim in povdarjal, da je vlada prepovedala strankin razglas, kar sili ljudstvo k uporu. Izjavil se je za federativno ureditev balkanskih držav.

FONDI ZA PREHRANO.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Minister za socialno politiko je imenoval posebno komisijo, ki bo izvršila najstrožjo preiskavo glede zlorab, ki so se izvršile pri prehrani pasivnih krajev, zlasti pa pri fondih, ki so bili v to določeni, v prvi vrsti pri fondu za Črno goro.

Minister na agitaciji.

Maribor, 5. januarja. (Izvirno) Minister dr. Niko Županič pride jutri dopoldne v Maribor.

Bolgarija nezadovoljna.

Belgrad, 5. jan. (Izv.) Današnja »Politika« prinaša na uvodnem mestu dopis svojega sofijskega dopisnika, ki poroča o povratku Stambolijskega v Sofijo. Dopisnik poroča, da je nameraval priti Stambolijski pri svojem povratku za en dan v Belgrad, vendar pa je to namero opustil, ker je bil v Lausanni zelo slabo sprejet od naše delegacije. Zdi se, da namerava Bolgarska popolnoma izpremeniti svojo zunanjo politiko v vprašanju Egejskega morja in Tracije. V poučenih krogih sodijo, da bo Bolgarska poslala lozanski konferenci in vladam velikih sil obširno spomenico, v kateri bo obrazložila svoje stališče glede vprašanja Egejskega morja, četudi je Bolgariji odklonjena suvereniteta nad pasom ob Marici, ki bi ji omogočil teritorialen izhod na Egejsko morje.

Bolgarska je sklenila, da zahteva samo gospodarski izhod na Dedeagač, ker ni to vprašanje jasno določeno v čl. 76. neuillske pogodbe, s katerim se Bolgarski jamči ta izhod. »Politika« pristavlja, da bolgarskih namer ni težko razumeti, ker je nastalo v Bolgarski prepričanje, da več držav, med njimi tudi država SHS, ki so sodelovale na lozanski konferenci, ne bo podpisala nove pogodbe in finančnega aranžiranja Turške. Ker pa je Bolgarska ravnotako obremenjena z otomanskim dolgom, se hoče izogniti finančnim obveznostim s tem, da ne podpiše nove pogodbe, ki ji tudi drugače ne zagotavlja teritorialnega izhoda na Dedeagač. Bolgarija misli, da se je bolje odreči temu izhodu ter počakati nekoliko časa na izid gibanja v Traciji.

A. V.:

Spomini na Kreka.

(Dalje.)

Zavetje dijakom.

Dijake je Krek nagibal k filozofiji. Ne kaže, da bi navajal posameznosti. Nekaj tega smo že zapisali v spomenici za 50 letnico. Tukaj naj bo samo drobtinica za literate. Ko sva prvič prišla z Župančičem k doktorju, mu je dal Tertuliana, drugič Ševčenka. Enkrat smo igrali neko igrico, ki jo je naredil Župančič z enim tovarišem in sem moral biti za strica na koncu. Naredili smo tudi javen izpitek iz dušeslovja. O priliki, ko je prinesel »Vrtec« tri želje belokranjskega dečka, je rekel Krek pesniku: Zdaj ste pa že v slovstveni zgodovini. — Škoda ne mala, da ni Cankar prišel v osebni stik s Krekom. Kako lep, rezoluten fant je bil Cankar na koncu realke, in že slaven! In najbolj Cankar nam je odtrgal Župančiča, tako sem natolceval. V nasprotnem slučaju pa bi bil Cankar lepše zorel, bilo bi manj obupne jedkosti v njegovih spisih in manj strupene bolesti v njegovem življenju. To velja za prvo dobo, ker zadnje desetletje se mu je začelo nepričakovano širiti in jasniti obzorje, a ne vem za pravi vzrok.

Katoliškim akademikom je bil Krek zvest prijatelj.

To je bilo zanje velike vrednosti, ker so vedeli, da je največji mož na njihovi strani. Bili so na tujem vseučilišču in modernem povrhu. Profesorji so bili po večini liberalci, avlo so obvladovali nemškonacionalni dijaki. Komaj kaka desetina dijakov je bila zavedno katoliška, a je bila zelo vidna, ker so zanjo delali reklamo nasprotniki sami, ki so jo vsak tečaj enkrat iz avle metali. Imela je tudi sicer rastoče in pogum budeče simpatije v Luegerjevem mestu.

Po dvoranah so se razglašali nazori, da ni mogel biti kristijan posebno zadovoljen ž njimi. Psiholog je povedal, da nesmrtnost duše obstoji v tem, da človek vpliva na prihodnje rodove. Geograf je trdil, da je interglacialni človek star 500.000 let; čim višjo številko je rekel, tembolj je bil vesel. Klasičen filolog je kako mastno povedal iz paganskih avtorjev in s pridom zahrčal, kakor žival v hrvaških šumah, ko je našla želod. In to so bili orjaki v svoji stroki, možje na svetovnem glasu! Neka, grozna lepota je bila v njih. Toda katoliškemu dijaku, ki je prebolel verske dvome že na gimnaziji, bolj v pouk in zabavo nego v škodo. Kljub temu rodo hekelijanstvo ni imelo tal in v sociologiji se je pokazovalo naravno pravo. Našli so se bolj v senci tudi dobri katoliki in brez ginjenosti se ne spomnim kako je životarel Paulitschke s sedmimi poslušalci. Saj je bilo tako težko katoliku priti skozi ograjo sorodnikov in svakov do trnoljčice. Teološka fakulteta je bila svet zase, da dijaki zanjo skoro nico vedeli. Edini daroviti profesor Ehrhard je začel krepko segati tudi med laiško dijaštvo, a ni imel zaupanja v cerkvenih krogih in je moral iti.

A Slovenci smo imeli boljšega moža. Kako živahno, domače in vzneseno so se izvrševali občni zbori vedno številnejše trume, zlasti kadar je bil zraven Krek. Dajali so nove pobude, novega ognja. Menda je še sedaj tako, in ne bom popisoval. Rajši se dotaknem očitka radi pijače. Ni bilo tako hudo! Ob nedeljah smo si res privoščili pijanost, ki je z všteto večerjo stala eno krono. Večji neredi so bili in so se z besedo in vzgledom dobrih tovarišev hitro uravnali. Abstinent je bil takrat smešna prikazen med dijaki. Šele ko je Krek postal abstinent, se mi ni zdelo več smešno. Osamelost v tujem mestu in bojkot rojakov sta še pomagala člane krepko skleniti v družbo, ki je v njej začela rasti neka neslutena drzovita kultura kakor divja vrtnica, ki je obetala, da bo nekaj novega prinesla domovini, ko bo v razcvetu zdravilno zadišala.

8. Kvišku srca.

Pojdimo za Krekom na bolj skrito polje, v semenišče. Tam je bil profesor, tam je bil njegov kruh. Komiji in agenti, ki zasmehujejo, česar ne poznajo, vihajo nos nad bogoslovci, ker ne vedo, da se vseučiliščniki bolj svetijo, bogoslovci pa več znajo. In da zakričim, komiji in agenti ne morejo verovati, a doktorji morejo. Ampak tista vzgoja, ki je ni nikjer na svetu in ki uči mladeniča spoznati, kako majhen je in vendar poklican, da izboljšuje svet, ne dá se razložiti drugače, nego pojdi in poskusi, ako te žene duh. Saj je povsod, kamor greš, mizerija. Saj je življenje kratko in hitro bo minilo, vendar pa tudi zadosti dolgo, da se boš čudil nad kupom svojih grehov in se boš sebi zdel kakor Job vpričo nebeške soseske.

Ha, iz semenišča gredo na kmete in hitro zaostanejo, z vseučilišča pa gredo med inteligenco in napredujejo. Ali je to res? Ali ni življenje več nego jed, in telo več nego obleka? Ali so doživljaji že življenje? Ako je pa kdo za kaj več, se bo že pregorel, četudi ga z mernikom pokriješ. Kajpak nočem tajiti, da je za izreden talent ali značaj bolj ugodna akademična svoboda, le da bi za večino morala biti po načinu srednjeveških burz obrzdana.

Samo to je sitno, ko gre novomašnik iz semenišča, da mora malone vse vedeti. Kaj hočemo, svet je razpokan in treba je mostove delati. Gospod Vodnik je pisal celo za babice. Krek je vse to vedel, ko je govoril semeniščnikom, in mislim, da ni nikomur bil tako blizu s srcem kakor njim, ker so mu bili duhovni najljubši bratje.

Pa ni bil med njimi samo profesor, ampak še bolj agitator. Če sem prav razumel češkega Macharja, ki ga ne spoštujem, so nekje velikega ptiča pokopali, in ko je bil pokopan, so mu peruti ven gledale. Tak je bil profesor Krek.

Najmanj dva gospoda sta ga presegala v duhovni vedi in metodi, in škofovi dijaki so prinašali ogrevajočega ognja. Ali Krek je pomogel, da se niso nekateri mladeniči, ki so se odpovedali svetu, obenem odpovedali muzam. V ta namen je gojil disputacije iz sv. Tomaža in vsakemu

Po pariški konferenci.

ZADNJI IZJAVI BONAR LAWA IN POINCAREJA.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Angleški ministrski predsednik Bonar Law je podal na včerajšnji zadnji seji pariške konference nastopno izjavo: Angleška vlada je po temeljiti in pazljivi proučitvi francoskega predloga odločno mišljenja, da bi ta predlog imel v slučaju izvedbe ne le samo za posledico, da bi ne dosegel nameravanih uspehov, temveč da bi bržkone težko in celo pogubno vplival na gospodarski položaj Evrope. V teh razmerah se ne more angleška vlada niti pridružiti temu predlogu, niti se spuščati v razpravo o njem. Istočasno polaga angleška vlada važnost na to, da zagotovi francosko vlado, da ostajajo kljub temu, da ni došlo do sporazuma v tako resnem predmetu, neizpremenjena prijateljska čustva napram francoski vladi in francoskemu narodu ne samo angleške vlade, ampak tudi angleškega naroda, o čemer je prepričan. Frncoski ministrski predsednik Poincare je izjavil: Francoska vlada je s svoje strani proučila angleški predlog z največjo pozornostjo in vestnostjo. Čimbolj natančno pa je bilo to proučevanje, tembolj ji je postajalo jasno, da zasleduje ta predlog poleg znatnega znižanja francoskih zahtev izpremembo versailleske pogodbe, in da ji je nemogoče, sprejeti to rešitev. Francoska vlada živo obžaluje, da se ni mogla sporazumeti z angleško vlado o tem težavnem vprašanju. Zahvaljuje se pa angleški vladi za njeno prijateljsko izjavo ter zagotavlja, da ostajajo kljub razliki mnenj čustva francoske vlade in francoskega naroda napram Angliji neizpremenjeno prisrčna. Belgijski ministrski predsednik Theunis je izrazil svoje obžalovanje, da se ni posrečilo doseči med velikimi zavezniki soglasje ter je izrazil upanje, da se bodo vsi zavezniki spominjali, da nesoglasje ni trajno, da bi moglo zavzeti večji obseg.

BONAR LAW ODPOTOVAL.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Bonar Law je odpotoval v London. Napram Poincareju je izrazil pri slovesu na kolodvoru upanje, da bo antanta obstojala kljub dogodkom na konferenci in da se bo še bolj ojačila.

KONČNA ODLOČITEV PRIPADE REPARACIJSKI KOMISIJI.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Agence Havas poroča: Pogajanja zaveznikov so končana. Končna rešitev vprašanja se ni dosegla. Francija je obdržala skupaj z Belgijo in Italijo akcijsko svobodo. Brez dvoma, da se je bo Francija posluževala s hladnokrvnostjo in zmernostjo, kakor tudi s trdnostjo in odločnostjo, da doseže izvedbo svojega spravljivega programa. Sedanje nesoglasje med Francijo in Anglijo se ne nanaša na nobeno posebno točko. O kakem prelomu prijateljskih odnošajev med obema vladama še ni nobenega govora, kar dokazujeta prijateljski izjavi Bonar Lawa in Poincareja. Odločitev pripada sedaj reparacijski komisiji, ki bo z gotovo večino mogla dovoliti moratorij, ki bržkone ne bo daljši kot dve leti. V teh okoliščinah bo Francija opirala svojo akcijo glede prilastitve zastavnin zlasti na podlagi dodatka II. versailleske pogodbe, ki dopušča zaveznikom v slučaju »trajne zapadlosti« nemških obveznosti uporabo vseh gospodarskih, finančnih in drugih ukrepov, ki jih smatrajo prizadete države za potrebne. Bržkone se bo reparacijska komisija izrekla v prvi vrsti o zapadlosti Nemčije glede premogovnih dobav.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Matin«, je imel ministrski predsednik Poincare snoči daljši razgovor z vojnim ministrom.

Francija zasede ruhrsko ozemlje.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Kakor se poroča, bo francoska vlada sporočila drugim zaveznikom, da bo zasedla mesti Essen in Bochum, ako ne bo Nemčija plačala 15. t. m. zapadle reparacijske obroke. Francoska vlada bo pozvala tudi druge zavezniške vlade, naj sodelujejo pri zasedbi.

Amerika poseže v reparacijsko vprašanje?

Pariz, 5. jan. (Izv.) Po vesteh iz Washingtona je imel predsednik Harding posvetovanje z londonskim poslanikom Harveyem in senatorjem Lodgejem v Beli hiši, na katerem so se zlasti pretresala vprašanja, ki se tičejo položaja v Evropi, posebno reparacijskega problema. Ko je zvečer dospela vest o prekinjenju konference v Parizu, je pozval Harding državnega tajnika Hughesa in poslanika Harveya na ponovno posvetovanje radi sklepov o morebitnem posredovanju Zedinjenih držav v evropskih zadevah.

Nemško vprašanje pred reparacijsko komisijo.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Reparacijska komisija je soglasno sprejela predlog Barthouja, da se prične jutri proučevati vprašanje zapadlosti Nemčije pri premogovnih dobavah. Komisija je vzela na znanje poročilo, ki pojasnjuje vprašanje o stvarnih dobavah in povračilu oropanih predmetov. Komisija se je nadalje bavila z vprašanjem izvedbe trianonske pogodbe, dolga Gdanskega ter s finančnimi zadevami Italije in Nemčije.

London, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Daily Mail«, je izjavil angleški zastopnik pri reparacijski komisiji Bradbury oficielno Barthouju, da se ne bo udeležil posvetovanj reparacijske komisije glede zapadlosti Nemčije pri dobavi premoga.

Poincare Hughesu o nemškem predlogu.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Ministrski predsednik Poincare je poslal francoskemu poslaniku v Washingtonu brzojavko, v kateri naproša, naj sporoči državnemu tajniku Hughesu z ozirom na izjavo nemškega zunanjega ministra Rosenberga zastopniku Associated Press glede nenapadalnega pakta nastopno: 1. Da je Nemčija tajno stavila ta predlog, je očividno, kar priznava tudi Rosenberg. S tem predlogom se je hotelo pripraviti Francijo do tega, da bi izpraznila levi breg Rena še pred izvedbo reparacijskih obveznosti. 2. Absurdno je trditi, da ni Nemčija podvržena vsem klavzulam versaillske pogodbe, predno postane član društva narodov. Nemčiji je dano na prosto, da napade Francijo. 3. Da prepuščajo predlogi glede nenapada napram Franciji, Italiji in Angliji nemški državi popolnoma proste roke in da ji dajejo možnost napasti tudi manjše zaveznike Francije, kakor Poljsko in Češkoslovaško ter celo nevtralce, kakor n. pr. Dansko, in se polastiti ozemelj, na katerih bivajo Danci in Poljaki, ter znova pripravljati hegemonijo. Mi vemo že sedaj zelo dobro, zaključuje Poincare, da bo Nemčija onega dne, ko bo hotela pričeti vojno, padla na male narode. Njen nenapadalni načrt bi ji nudil zato pravo, nam pa bi prepovedoval priti jim na pomoč

Seiplovo potovanje v Pariz in London.

Dunaj, 5. jan. (Izv.) Kakor se poroča iz dobropoučenega vira, bo potoval državni kancelar dr. Seipel v spremstvu zunanjega ministra dr. Grünbergerja v Pariz in London radi pospešenja izvršitve inozemskega posojila.

Iz Londona bo potoval dr. Seipel v Ženevo, kjer se prične 23. t. m. konferenca avstrijske komisije, na kateri bo poročal o doslej izvedenih sanacijskih ukrepih ter predložil prošnjo za pospešenje korakov v svrho obnovitve trgovskih in gospodarskih odnošajev med Avstrijo in bližnjim ter daljnjim inozemstvom.

AVSTRIJSKI MONARHISTI NA DELU.

Dunaj, 5. jan. (Izv.) V zadnjem času so razvili avstrijski monarhisti živahno delavnost. Avstrijski monarhisti razpolagajo z velikimi denarnimi sredstvi, s katerimi pridobivajo za nameravani puč pristaše. Posebno pozornost obračajo brezposelnim, katerih je samo na Dunaju 150.000. Kdor vstopi v monarhistično organizacijo, dobi vsak dan menažo, na teden pa 15.000 kron podpore. Vsakdo mora priseči, da bo izvrševal gotove dolžnosti in da se podvrže brezpogojni pokorščini. Dobro izšolani monarhisti se pošiljajo na Češkoslovaško v svrho propagande.

Pogodba med Mažarsko in Bavarsko.

Praga, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Venkov«, obstoji med Mažarsko in Bavarsko pogodba s popolnoma monarhističnimi nameni, ki sta jo v imenu Bavarske sklenila Ludendorff in Seekt. Pogodba je naperjena proti Češkoslovaški in Jugoslaviji ter določa v danem slučaju Avstrijo, in sicer štajersko obmejno ozemlje za operacijsko polje. Odkritje tega dogovora je predvsem povzročilo, da se pospešijo diplomatski koraki male antante proti Mažarski.

MEZDNO GIBANJE NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

Moravska Ostrava, 5. jan. (Izvirno.) Ostravski premogovni podjetniki so stavili rudarjem zahtevo, naj se odrečejo 6-urnemu delavniku v sobotah ali pa naj privolijo v zopetno znižanje mezd. Rudarji so to zahtevo odklonili. Ako bodo podjetniki vztrajali na svojem stališču, bo brez dvoma došlo do večjega mezdnega gibanja.

ROTSCHILDI — ČEŠKI DRŽAVLJANI.

Praga, 5. jan. (Izv.) Kakor poroča »Tribuna«, so si pridobili dunajski Rotschildi češkoslovaško državljanstvo.

SINFAJNOVCI ZA BOJ PROTI ANGLIJI.

Dublin, 5. jan. (Izv.) Reuterjev urad poroča, da je glavni stan sinfajnovcev v Dublinu zopet otvorjen. Sinfajnovci izjavljajo, da se mora boj proti Angliji brezpogojno nadaljevati.

Važna izjava ruske vlade glede na Balkan.

Spomenica, katero je šef ruske delegacije Čičerin te dni izročil lozanski konferenci, je jako važen mednarodni politični dokument, naj ga velesile antante skušajo na zunaj še tako ignorirati. Tembolj poudarja njeno važnost nemški tisk, kar je zloveščo omen za bodočnost, zlasti če se pomisli, da se spomenica tiče v prvi vrsti skupnega prijatelja Nemčije in Rusije, Turčije.

Ruska vlada spominja Romunijo na to, da so sovjeti s tem, da so anulirali l. 1917. rusko-angleško pogodbo glede Carigrada, rešili faktično neodvisnost Romunije in tudi ostalih balkanskih držav. Kar se tiče Turčije, morajo velesile enkrat za vselej opustiti svojo metodo, da z muslimani ravnajo kakor z njim podložnim elementom. Vprašanje morskih ožin se ne sme rešiti tako, da bi Dardanele tvorile oporišče Anglije v svrho obvladanja vseh črnomorskih držav. Turčija mora biti politično in gospodarsko popolnoma neodvisna. Vsako koncesijo, ki jo bodo zavezniki iz Turčije izsilili, bo Rusija smatrala za neveljavno. Manjšinjsko vprašanje na Orientu bo rešeno šele, ko se tam vzpostavijo normalne razmere, to je, ko se Orient osvobodi nadzorstva velesil, ki to vprašanje le v svojo korist izrabljajo in tako povzročajo neprestane konflikte. Tudi društvo narodov ne more tega vprašanja rešiti, ker je zgolj orodje imperialističnih ciljev zapadnih velesil. Manjšinjsko vprašanje se mora rešiti za vse narode brez izjeme.

V svojem zadnjem odstavku se spomenica bavi z Balkanom in pravi, da flagrantna kršitev pravice samoopredeljenja narodov na Balkanu in v Podonavju obstoja dalje v isti meri, kakor je to bilo določeno v onih mirovnih pogodbah, ki so se bile sklenile po balkanski vojni in pred svetovno vojno. Dokler pa to stanje traja, pravi spomenica, mir na Balkanu ni zagotovljen. Ruska sovjetska vlada zato ne prizna ne londonskega in bukareškega mirú leta 1913, ne pogodb v Senžermenu, Trianonu in Neuillyju, ki so cele narode in dežele inkorporirale drugim državam, ne da bi dotične narode za to vprašale. Je samo eno sredstvo, da se pride do mirnega stanja na Balkanu: narodi teh ozemelj morajo medseboj skleniti federativno državno zvezo, tako da ne bo noben narod podrejen drugemu v svojih narodnih, kulturnih in socialnih avtonomnih pravicah.

Komentarja se vzdržimo, opozarjamo pa le na to, da spomenica ne omenja rapallske pogodbe, dasi nosi prav ta vse grehe, ki jih očitajo Rusi drugim mirovnim pogodbam, ker je inkorporirala pol milijona Jugoslovanov Italiji, ne da bi jih bila za to vprašala. Krivda za to opustitev pa leži po največjem delu na naši vladi, ki konsekventno odklanja redni diplomatični stik z Rusijo in očividno tudi sicer z njo ni v odkritosrčnih prijateljskih odnošajih, ker bi sicer bilo čisto izključeno, da bi bila ruska vlada v tej svoji izjavi rapallsko pogodbo molče prezrla. Seveda, če nas v Lozani zastopa Spalajković, se temu ni prav nič čuditi.

Politične vesti.

+ **Volivni oklic Samostojne kmetske stranke,** ki ga beremo v zadnji številki »Kmetijskega lista« in s katerim bomo še imeli priliko baviti se podrobneje, je pravi unikum zavestnega varanja in brezvestne demagogije. Tu beremo, da je samostojna stranka odpravila razne davke, medtem ko vsak človek ve, da so bili pod bivšo vlado, v kateri je sedel Pucelj, skoro vsi davki in tarifi ter takse neizmerno zvišani. Hvalijo se z raznimi mostovi, podporami za pogorelce, prosto žganjekuho in prostim izvozom živine, kar je vse bilo narejeno ali brez njih ali vsled prizadevanja »Jugoslovanskega kluba« in drugih strank ali se pa sploh ni naredilo. Najlepše je, da se Samostojna baha z železnico na Jadransko morje, katere vlada sploh ne misli graditi, razun da daje zabijati nedolžne kole v zemljo, da bi prevarala take preproste ljudi kakor so tisti, ki so volili Samostojno kmetsko stranko. Tudi ta je lepa, da se klub kmetijacev ponaša s svojo skrbjo za slovenske vojake«, o kateri ti sami najboljše vedo, da je obstajala v tem, da je Pucljev klub nasprotoval vsem tozadevnim prizadevanjem »Jugoslovanskega kluba«, ki je kljub temu v najostrejšem boju z ministrom vojne za naše vojake dosegel marsikatero olajšavo. Komu bi se nadalje ne dopadlo hvalisanje tega volivnega oklica, ki si šteje v zaslugo novi načrt vojaškega zakona, kateri določuje militarizacijo vsega moškega in ženskega prebivalstva od 9. do 60. leta starosti?! Tudi je kaj zabavno slišati, kako samostojni klub zatrjuje, da ni maral in ne mara sklepati nobenih kompromisov z radikalno vlado, ko pa celó iz srbskih listov vemo, da so se samostojneži še celih 14 dni po sestavi te vlade s Pašićem pogajali, da bi jih sprejel v vlado. Potem pa volivni oklic pravi, da se tudi z drugimi strankami ne pogaja in da bo Samostojna kmetijska stranka šla v volitve sama v boj proti vsem in za vse ljudstvo! Kakor nalašč pa objavlja štajerski demokratski »Tabor« od 3. januarja pisma voditelja SKS na Štajerskem Drofenika dr. Kukovcu, v katerih sprejema ponudbo demokratov za skupno fronto demokratov in narodnih socialcev s kmetijaci proti SLS in sicer na ta način, da bi samostojneži sprejeli na svojo listo enega »sigurnega« nesesetarja v maribor-bistriškem okraju in enega istotako »sigurnega« jedeesarja v sevniškem ali pa v pohorskem okraju razun Prekmurja, kjer Drofenik smatra za samoposebi umevno, da zmaga demokrat na samostojni kmetijski listi. Kot protikoncesijo pa naj demokrati v vseh okrajih glasujejo za listo SKS. Drofenik piše Kukovcu, da bo ta stvar na dnevnem redu na seji okrožnega odbora v soboto v Mariboru in da je uverjen, da bo SKS to sprejela. — Tako imamo torej dokaz, kakšna je »samostojnost« SKS in koliko so vredne trditve volivnega oklica »Samostojne« kmetijske stranke.

+ *Narodova raca.* Velesrbi pri »Slov. Narodu« in vsi prigamjači srbske radikalne stranke, ki iščejo zatočišča pri »Slov. Narodu«, ne morejo preboleti, da se vse dosedaj pomembnejše stranke v državi krhajo in cepijo razen SLS, ki je danes tako edina in trdna kakor še nikdar ni bila. Zato si vedno iznova izmišljujejo kako raco o SLS in jo prezentirajo »napredni« javnosti. Včerajšnji Sl. N. si je zopet eno tako debelo izmislil, češ da načelstvo stranke kandidira dr. Brejca, da pa so zaupniki kandidaturo dr. Brejca soglasno odklonili. Če povemo, da niti načelstvo niti zbor zaupnikov o kandidaturah sploh še ni razpravljalo, smo že dokazali, da slišijo pri »Slov. Narodu«, kako trava raste. Je že tako pri »stranki okoli Slov. Naroda«, kakor pri vseh koritarskih strankah, da mislijo najprej na kandidature in kandidate, potem pa se vprašujejo, kaj naj rečejo volivcem in kako naj se jim priporoče. Sodijo pač vse po sebi!

+ **Dr. Baltić v Belgradu.** Belgrad, 5. jan. (Izv.) Danes je došel semkaj ljubljanski veliki župan dr. Vilko Baltić, ki je posetil finančnega ministra in mu poročal o razmerah v Sloveniji.

+ **Bunjevačko-šokačko volivno gibanje.** Med Bunjevci in Šokci se je začelo volivno gibanje na celi črti; vse stranke so začele urejevati svoje vrste za volivno borbo. Tako tudi narodnomisleči Bunjevci in Šokci, združeni v lastni narodni stranki. Na novega leta dan sta govorila Šokcem v Baču bivša narodna poslanca dr. Korošec in Evetović. Dne 2. januarja sta ista poslanca govorila Bunjevcem v Somboru. Z dr. Koroščem so iskali stika tudi Nemci in Mažari. Dr. Korošec bo imel prihodnje dni z Bunjevci, Nemci in Mažari še več sestankov.

+ **Odnošaji med Jugoslavijo in Nemčijo.** Novosadski »D. Volksblatt« priobčuje pogovor svojega poročevalca z nemškim poslanikom v Belgradu pl. Kellerjem o odnošajih med našo državo in Nemčijo. Poslanik Keller je rekel, da se ti odnošaji povsem razveseljivo razvijajo, saj temelje

---

dal nalogo iz kakega cerkvenega očeta. Pri disputaciji je hujskal proti branilcu ortodoksije; a če so ga spravili v zagato, je pomagal njemu!

Njegovo predavanje je bilo včasih silno lepo, na primer, ko je govoril o Gospodovem značaju: ura je minila kakor pet minut; ali ko je razlagal himno Coelestis urbs Jerusalem: semkaj naj bi prišli poslušat tisti zaničevalci svoje vere, ki ne poznajo druge kristijanke kakor Babilonko; ali ko je bral o slepcu v Jerihu: človek bi ne mislil, da tiči v tem odstavku cela satira na preganjavce vere. In tako dalje.

Vendar se je čutilo, da profesura ni njegov ideal. Včasih, a redko, je bil pust, kdo ve odkod se je vrnil, in le sila mu je nepripravljenemu iztisnila kak biser. Gotovo mu ni ugajalo, da bi letos ponavljal, kar je že dobro povedal lani, razen nekaterih priljubljenih mest. Takrat je šlo hitro, lepi Zigliara se je čudil, kako ga je moči vzeti 60 in 100 strani v eni uri. A črka je črka, saj jo lahko vsakdo bere.

Za tretji in četrti letnik je predaval po dve uri na teden o sociologiji po vseučiliški šegi; poslužujoč se zapiskov. Tukaj je bil v svojem elementu. Dunajska univerza bi se lahko ponašala, ako bi imela za moderno stroko takega profesorja, in dijakov in dijakinj bi bila polna dvorana, da bi manjkalo prostora.

(Dalje.)

predvsem na gospodarskih in intelektualnih interesih, kjer so dani najugodnejši pogoji za medsebojno izpopolnjevanje, dočim političnih spornih prepričanj med obema državama ni. Zato je upati, da se tudi posamezna vprašanja — n. pr. o likvidaciji nemškega imetja v Jugoslaviji — ugodno rešijo. Sedanjo trgovsko pogodbo bi bilo treba izpopolniti zlasti s pogledom na promet in medsebojno pravno varstvo. Nemška industrija in trgovina moreta v najdalekosežnejši meri zadovoljiti potrebe in želje jugoslovanskega prebivalstva, a na drugi strani je Nemčija vedno odprt trg za pridelke naše blagoslovljene dežele. Donava je naravna pot za medsebojni promet. Nemške reparacijske dobave Jugoslaviji doprinašajo neposredno k njeni gospodarski obnovi. Velike množine železniškega materiala, posebno lokomotiv in vagonov, so že znatno olajšale prometni položaj. Na duševnem polju tvorijo tesno vez nemške univerze in drugi izobraževalni zavodi, ki jih v obilnem številu posečajo jugoslovanski dijaki. A v Nemčiji vidno raste zanimanje za Jugoslavijo, njeno zgodovino, jezik in kulturo. O vprašanju jugoslovanskih Nemcev se poslanik ni hotel v nobenem oziru izjaviti.

+ **Fašisti kolonizirajo Cirenaiko.** Sindikat italijanskih fašističnih zadrug je v sporazumu z ministrom za kolonije Federzonijem in s sodelovanjem najboljših poznavateljev cirenaiških gospodarskih razmer sklenil, da se loti kolonizacije v Cirenaiki. Ustanovi se posebno podjetje pod imenom »Fašistične kolonije v Cirenaiki«, ki bo vodilo kolonizacijo in vživalo vso pomoč vlade.

+ **Italijanski socialisti prestopijo v Komunistično stranko.** Strankino vodstvo italijanske socialistične stranke je sklenilo, da stranka sprejme moskovske pogoje in prestopi v Komunistično stranko, ki je član tretje internacionale.

+ **Ku-Klux-Klan** (glej tozadevni članek) hoče razprostreti svoje delovanje tudi na Evropo. Njegovi emisarji se v kratkem podajo na Angleško, Francosko in Italijansko, da organizirajo podružnice. Njihov namen je združiti vse belokože kristjane za boj proti drugobarvnim plemenom in verstvom.. Morebiti se tudi v Jugoslaviji najdejo norci, da vstopijo v to družbo.

+ *Napredna Turčija.* Angorska skupščina je priznala ženam volivno pravico. To je velikansk napredek, če se pomisli, da je v njegovo svrho bilo treba premagati tisočletno tradicijo korana. Pri prihodnjih volitvah kandidira v turški parlament znana pesnikinja in političaska Handen Edib Hanuma. Naši vladinovski radikali in demokrati, pa tudi francoski senat, ki je nedavno zavrgel žensko volivno pravico, se lahko pred Turki skrijejo.

+ **Afgansko-turška zveza.** Ena najbolj žilavih muslimanskih držav, Afganistan, je sklenila zvezo s Turčijo. Pogodba priznava neodvisnost obeh kompaciscentov pa tudi neodvisnost držav Buhare in Hive, tretji člen pa priznava politično (?) in versko nadoblast carigrajskega kalifa. Ostali členi določajo vojaško obrambno zvezo in obvezujejo oba pogodbenika, da sklepata pogodbe s tujimi državami samo z obojestransko vednostjo. Turčija pošlje v Afganistan vojaške komisije v svrho izvežbe tamošnjega vojaštva. Ker obstojata analogni zvezi med Turčijo in Rusijo ter med Rusijo in Afganistanom in ravnotako s Perzijo, se antiangleški blok na vzhodu čezdaljebolj sklepa kakor veriga okoli — Indije.

Priprave za volitve.

OPOZORILO ŽUPANOM!

Z današnjim dnem je zaključeno reklamacijsko postopanje. Prva najnujnejša dolžnost županov je sedaj, **da pošljejo vse reklamacije z vsemi predpisanimi dokumenti deželnemu oz. okrožnemu sodišču v oceno.**

O tej zadevi govori člen 10. zakona o stalnih volivnih imenikih: Vsako svojo rešitev, izdano po členu 8. tega zakona (zahteva po popravku volivnega imenika) mora občinska komisija uradoma v dveh dneh po preteku pritožbenega roka poslati pristojnemu prvostopnemu sodišču v oceno z vsemi akti vred, ki se nanašajo na to.

Župane opozarjamo posebno na tele točke tega zakonskega določila:

1. Vse sklepe glede poprave volivnega imenika mora podpisati **občinska komisija t. j. župan in dva občinska odbornika, ki ju zato določi občinski odbor, ne pa župah sam, ker župan sam ne sme volivnega imenika popravljati.**

2. Zakon pravi: »V dveh dneh po preteku pritožbenega roka«. Od katerega dne se računa pritožbeni rok? Stvar je tale: Vsak reklamiranec ima pravico, da se **v treh dneh** od prejema rešitve svoje reklamacije **pritoži.** Torej mora občinska komisija čakati 3 dni od tistega dne, ko je svojo odločbo izročila prizadetemu in ima potem še dva dni časa za odpošiljatev **aktov sodišču.**

3. Župane ponovno opozarjamo, da morajo vse priloge biti potrjene od **pristojnih oblasti.** Tako n. pr. bo reklamacija neveljavna, če rojstne, oziroma starostne podatke potrdi mesto župnega urada župan. **Za vojake, ki so odslužili rok in se vrnili domov, je najbolje, da se priloži odpustnica, in pa potrdilo županstva, da prizadeti sicer stalno biva v občini in je bil le vsled vojaške dolžnosti odsoten.**

S tem bi bilo reklamacijsko postopanje končano.

POPRAVLJANJE VOLIVNIH IMENIKOV »URADOMA«.

Dasi bi človek mislil, da so z reklamacijskim postopanjem volivni imeniki končnoveljavno zaključeni, vendar temu ni tako. Zakon o volivnih imenikih vsebuje tozadevno gorostasno nedoslednost, ki jo bodo župani pri pripravah za volitve, marsikje pa tudi volivci, če ne bodo ostro pazili, bridko občutili. Letos so namreč volitve razpisane ravno v času, ko se vrši tudi uradno popravljanje volivnih imenikov. In sicer morajo po zakonu občinske komisije uradoma vsako leto od dne 1. do vštetega dne 31. januarja izvršiti popravke volivnih imenikov; pri tem vpišejo vanje **s svojim sklepom** vse osebe, ki imajo volivno pravico, a niso dotlej vpisane, ter izpuste na isti način one, ki so izgubile to pravico. Občinska komisija vpisuje vojake, ki so odslužili svoj rok, uradoma v volivni imenik po odslužitvi roka. Istotako vpisuje vojake, ki v tem letu odslužijo svoj rok.

Najkasneje do dne **5. februarja** pošlje občinska komisija tako popravljeni volivni imenik pristojnemu dež. oziroma okrožnemu sodišču obenem v prepisu tudi vse izpremembe volivnega imenika, ki jih je izvršil meseca januarja.

Ako občinska komisija ne predloži v zgoraj označenem roku volivnih imenikov sodišču, jo sodišče pozove, naj to stori v 5 dneh; istočasno pa ukrene uradoma, kar je po zakonu potrebno za kazen teh poslovalcev. Ako tudi po tem roku občinska komisija sodišču ne predloži volivnega imenika, odredi sodišče sodnega uradnika, da v enem mesecu v zmislu odredb tega zakona sestavi volivni imenik za to občino in stroški se naložé odgovornim činiteljem v občini.

Tako zakon. Župane opozarjamo tudi na stroga kazenska določila, ki se bodo uporabljala napram njim, če ne bi teh zahtev izpolnili ali pa bi izrabljali svojo uradno moč in upisovali neopravičence.

Povdarjamo zlasti: Uradno bodo upisovali župani vse, ki so do **1. januarja 1923** dopolnili 21 let, bili do tedaj 6 mesecev v občini in so naši državljani ali pa slovanske narodnosti.

Nadalje **se vpišejo uradoma vsi vojaki,** ki se bodo vrnili do **31. januarja** in vsi **javni nameščenci,** ki bodo do **31. januarja** nastavljeni v občini.

Somišljeniki! Pazite, da bo župan opozorjen **na vsakega našega** volivca, ki bi po teh določilih mogel biti vpisan v volivni imenik. Pri tem ni potreba nikakih reklamacij. Županstvo oz. občinska komisija **mora** vsakega upisati v volivni imenik. Če bi župan kljub dokazom koga ne hotel upisati ga naznanite in sodišče ga bo z zaporom do treh mesecev ali globo do 3000 Din poučilo spoštovati zakon.

Istotako **mora** župan uradoma izbrisati vsakega za kogar je dokazano, da nima več pravice biti vpisan v imenik.

Še veliko večjo pažnjo pa obračajte županom, ki so naši politični nasprotniki, da ne bodo izrabljali svoje oblasti v škodo naši stranki. V vsakem takem slučaju nastopajte z vso odločnostjo.

Tajništvo SLS.

ZAUPNIKI!

Pošljite nemudoma imena in podatke predstavnikov in njihovih namestnikov naše liste (čuvarje skrinjice) kakor smo naročili v okrožnici. Prosimo storite to takoj! Tajništvo SLS.

Dnevne novice.

— Za litijski sodni okraj se vrši shod zaupnikov SLS v Šmartnem pri Litiji v torek 9. januarja. — Začetek točno ob 10. uri dopoldne v Društvenem domu. Udeleže se naj ga gotovo vsi odborniki KZ v okraju.

— Gospodarsko - izobraževalen tečaj priredi Okr. kmetska zveza v Šmartnem pri Litiji 8. in 9. januarja. 8. januarja dopoldne: O poljedelstvu in živinoreji. Predavata okr. ekonom Jereb in živinorejski instr. Gregorc. — V ponedeljek popoldne: O kmetijskih in kulturnih organizacijah. — V torek: O zadružništvu. — Predava dr. Basaj.

— *Nov praznik.* Prejeli smo: Vsled brzojavne odredbe gospoda ministra notranjih del se praznuje rojstni dan Nj. Veličanstva kraljice Marije dne *9. januarja t. l.* s službo božjo, kateri naj prisostvujejo državna oblastva in uradi z vsem osobjem. V Ljubljani se vrši služba božja v stolnici sv. Nikolaja dne 9. t. m. ob 10. uri, v pravoslavni kapeli ob 9. uri in v evangeljski ob 10. uri. Po deželi se bo služba božja vršila samo na sedežih garnizij, okrajnih glavarstev in okrajnih sodišč. Drugačno praznovanje ni odrejeno. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopjih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami. — Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo. — V Ljubljani, dne 5. januarja 1923. — Pokrajinski namestnik: Iv. Hribar.

— **Beg podčastnikov iz vojne službe.** Na celi črti se pozna žalostno gospodarstvo demokratsko-radikalno-samostojne koalicije. Karkoli je bilo odvisno od tega režima žalostnega spomina, vse toži in uradništvo beži iz državne službe. Isto je s podčastniki v vojski. Vojno ministrstvo je izdalo menda celo na podrejene oblasti navodila, kako naj podčastnike potolažijo. Podčastnikom se je obljubilo že pred meseci, da bodo za življenje oskrbljeni in sicer že v nekaj dneh, toda še danes je ostalo samo pri obljubah. Povsod ista mizerija, ki so jo povzročili »državotvorni« elementi.

— **Spremembe voznega reda na progi Maribor—Spilje—Ljutomer.** Od 8. januarja naprej odhaja jutranji potniški vlak št. 72 iz Maribora že ob 6. uri 18 minut namesto ob 6. uri 38 minut in popoldanski vlak št. 56 že ob 16. uri 45 minut namesto ob 17. uri 15 minut.

— **Dan za uradniške vdove in sirote v Zagrebu.** Zagrebško uradniško društvo namerava v kratkem začeti z zgradbo doma za uradniške vdove in sirote, ki mu bo dodan internat za šolsko mladino. Zemljišče je zagrebška mestna občina podarila, vlada je prispevala za gradbene stroške večji znesek. Razna podjetja so obljubila za dom znatne prispevke, po možnosti darujejo v ta namen člani uradniškega društva, a v kratkem se vrši za dom loterija. Sčasoma upa društvo priti v položaj, da zgradi enake domove tudi po večjih pokrajinskih mestih.

— **Bombni napad na uredništvo.** V uredništvo splitske »Nove Dobe« je 26 letni finančni stražnik Štefan Sujić vrgel bombo. Pri tem je bila ubita uslužbenka gdč. Bonačić. Sujića so zaprli.

— **Poziv.** G. Josip Likar, bivši kurat v Srpenici v goriški škofiji, se vabi, da se zglasi v pisarni škofijskega ordinariata v Ljubljani, kjer ga čaka dekret nadškofijskega ordinariata v Gorici.

— **Odlikovanja.** Odlikovani so: z redom sv. Save III. vrste dr. Karel Šavnik, delegat ministrstva financ v Ljubljani: z redom sv. Save IV. vrste: Hilarij Vodopivec, načelnik oddelka direkcije neposrednih davkov Pavel Kobler, načelnik odd. uprave drž. monopolov; Josip Mandelj, direktor oblastne uprave monopolne uprave v Ljubljani; Fr. Bonač, namestnik finančnega delegata v Ljubljani; dr. Konrad Šmid, inspektor direkcije carin; dr. Veljko Marcatti, inspektor direkcije računovodstva; pokojni Petrovčič Anton, računski direktor v Ljubljani; Avg. Reich, finančni ravnatelj v Ljubljani in dr. Ivan Rupnik, višji finančni svetnik pri delegaciji finance v Ljubljani. Z redom sv. Save V. razreda: Ivan Skušek, višji davčni upravitelj v Ljubljani; Ivan Knop, višji davčni upravitelj v Mariboru; Anton Burger, višji davčni upravitelj v Ljubljani; Makso Lilleg, višji davčni upravitelj v Ljubljani; Jaromir Hanuš, inspektor gradbene direkcije v Ljubljani.

— **Za kmetijsko strokovno učiteljico** v XI. čin. r. v področju pokrajinske uprave za Slovenijo je imenovana absolventinja gospodinjske šole Terezija Goričan.

— **Za notarja v Trebnjem** je imenovan notarski namestnik Fran Mastnak v Ljutomeru.

— **Imenovanje v policijski službi.** Za policijskega kanclista v XI. č. r. je imenovan orožniški narednik Martin Nedog.

— **Poštna zveza med Ljubljano in D. M. v Polju.** Kakor se nam poroča iz D. M. v Polju, se je izpremenila poštna zveza med D. M. v Polju in Ljubljano s 1. januarjem in sicer odhaja poštni voz iz D. M. v Polju ob 7. uri ter prihaja v Ljubljano ob 7.50, odkoder se ob 8.15 vrača v D. M. v Polje, kamor pride ob 9.15.

— **Organizacija dijaških gospodinj v Ljubljani nam poroča, da je na svojem sestanku dne 4. t. m. sklenila, da dijaške gospodinje s 1. januarjem 1923 zvišajo ceno hrani za 100 Din mesečno; kdor ima samo zjutraj kavo, pa za 25 Din. Cene, katere so bile dosedaj, so bile sklenjene 12. junija 1922; te pa nikakor ne odgovarjajo sedanji draginji. Stariši in prizadeti naj blagovolijo vzeti to na znanje.**

— **Križe pri Tržiču.** V nedeljo, dne 7. t. m. popoldne bo skupščina tukajšnjega konsumnega društva v prostorih stare šole. Dnevni red je bil že razglašen. Pridite v obilnem številu in pripeljite še prijatelje društva s seboj.

— **Ježica pri Ljubljani.** Orlovski telov. odsek ponovi v nedeljo 7. t. m. ob treh pop. zgodovinsko igro v pet dejanjih: «Kapelica na Šmarni gori«. Vsebina igre kakor tudi prva uprizoritev nudita zadostno jamstvo, da bo tudi pri ponovitvi dvorana polna ljubiteljev oderske umetnosti. — Vsi prijatelji Orlovstva se nadalje že danes opozarjajo na telovadno akademijo, ki se vrši v nedeljo, 28. t. m. z izbranim sporedom (v dvorani!). Na svidenje!

— **Požar v Spodnji Beli.** Kočarju Jožefu Košnjaku v Spodnji Beli je uničil požar hišo, hlev, skedenj, drvarnico in kozolec. Škoda znaša 200.000 K. Domačini sumijo, da je bilo zažgano.

— **Najdena vtopljenca.** Iz potoka Javornik pri Koroški Beli so potegnili vtopljenca, kateri je ležal v vodi približno teden dni. Kdo je, se ne ve. Meril je 168 cm, starost približno 50 let. Oblečen je bil v črne hlače in črn telovnik. — V bližini Polšnika so pa našli ležati na skali približno 40 let starega vtopljenca s popolnoma razpadlim obrazom. Sodi se, da je bil utopljenec pogrešani železniški delavec Ivan Ščuka iz Ljubljane. Pokopali so ga v Polšniku.

— **Velik ljubitelj ur** je Josip Ločniškar iz Sore. Dve uri je ukradel v Gorličah Francu Sušniku, eno uro pa Ivanu Burgar v Zg. Pirničah. Sedel bo šest mesecev v težki ječi.

— **S kozolca je padel v Ihanu posestnik** Ivan Kokalj in se nevarno poškodoval.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina & Co. z znamko »P e k o« ker so isti priznano najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20. 5822

Sirota Jerica.

(Novoletna razmišljevanja državnega uradnika.)

Danes je ni večje sirote Jerice, kakor je vsak državni uslužbenec počenši od najnižjega pomožnega sluge pa do nekdaj z zlatom obrobljenega dvornega svetnika, ali pa narobe.

To so seveda same stare in znane reči. Gotovo. Toda ravno sedaj, ob novem letu vsaj za 400 % težje občutene, ko ni prineslo to novo leto niti nabavnih prispevkov, niti »trinajste« mesečne plače, niti 30 %-nega poviška, niti bahaški obečanih živil, niti — — — z eno besedo: prineslo ni ničesar! O, pač! Prineslo je vseeno državnim nameščencem — led v srca, mrzloto do onih, ki nam — sirotam Jericam — režejo kruh. — Grenka trpka čuvstva nas peko v dno naših duš, in vodeneti nam je jela srčna kri v naših žilah. — Saj mačeha »peče nam iz pepela kruh, z drobnim peskom ga soli, in kadar nam reže ga, vreže nam tak' tenkega, da se vidi skoz' njega«. —

Ali more še točneje opevati narodna pesem bedo sirote Jerice — sirote državnega uradnika? Državni uslužbenci ne moremo živeti s tem pepelnatim kruhom, ki nam ga reže naš delodajalec. A ta delodajalec je vendar — **država.** Od nje zahtevamo, kar nam gre: **svoje pravice,** če ona zahteva od nas, da zvesto izvršujemo svoje dolžnosti. Oni pa, ki po nerodnosti ali pa po neumnosti volivcev stoje na čelu te države, sami **nimajo pravice,** kratiti nam to, kar nam gre.

Državni uradnik danes nima dohodkov niti toliko, da bi mogel živeti. Najskromnejši račun za obitelj treh oseb državnega uradnika VIII. činovnega razreda znaša mesečno 6018 kron, prejemki pa znašajo 4800 kron, torej deficit 1218 kron. Kje pa so šele »maksimiranci« z večjimi družinami?

Seveda vi gospodje pri vladnih koritih in jaslih, vi ne veste, kaj je beda. Vi ne vidite solza naših žen in tihih zdihov naših otrok. Vam in vašim oprodam se pač dobro godi na račun nas drugih. Toda vedite: od države **zahtevamo,** kar nam gre, vas pa delamo odgovorne kot oskrbnike države **za vse** krivice, ki nam jih delate; **za vse** prikrite in neprikrite solze onih, ki jim po Vaši krivdi ne moremo dati niti tega, kar najnujnejše potrebujejo **za** vsakdanji kruh. — Zakaj pa je dovolj denarja za vse, samo ne za one, ki **delajo,** v resnici delajo za državo. Toda vedite, da ta sirota Jerica danes noče še »na britof žegnani, kjer so grobje velbani,« pač pa bo z vsemi svojimi močmi delala na to, da položi — ob prihodnjih volitvah v »grobove velbane« tiste slabe svetovalce naše današnje mačehe, o kateri upamo, da nam končno vendar-le postane dobra mati.

Kaj nam je prineslo Novo leto? O, imenitno naredbo »socialnega« ministra dr. Žerjava, ki nam bajno zvišuje — ne plač in draginjskih doklad, marveč stanarino. Saj je res, da ne samo nam, sirotam Jericam. Toda, prehudo je prizadet vsak državni nameščenec, ki mu ravno tista vlada, ki mu ničesar ne da, pa obenem s svojimi odredbami sploh onemogočuje življenje. Tako utegne priti do tega, da nas bo mnogo v kratkem stalo pod kapom brez strehe, brez odej, brez vsega. Ali naj gremo tja, kjer so »grobje velbani«? Taka so naša novoletna darila, ki jih prejemamo. Dobro, dajte nam vagone, ki stoje po raznih tirih, da se vselimo vanje. Dovolite nam, da se nastavimo ob cestnih križiščih s

klobuki v rokah, in da apeliramo na javno milodarnost, kajti živeti moramo, dokler smo živi. Ne smete pa zahtevati od nas ljubezni. Otrok ljubi dobro mater, ne pa take mačehe, ki peče mu iz pepela kruh, in mu še tega ne privošči vsaj toliko, da bi lahko v miru — umrl.

Srca niste imeli za nas, ker niste imeli in nimate najmanjšega socialnega čuta. Zato pa zagotavljamo že danes, da bodo naše kroglje — pri prihodnjih volitvah prav sigurno zadele svoj cilj. Strnjeno bomo in s koncentričnim ognjem porazili vse parasite in one, ki nam dele »pravico« in »dobrote«. — V boj pojdemo le za socialno čuteče može, obenem pa v boj proti razdirajočemu in grabežljivemu centralizmu, ki nam grabi ves denar sebi v prid.

Primorske novice.

p *Upravna razdelitev Primorja.* Italijanski ministrski svet je v svoji seji dne 4. t. m. odobril naslednjo razdelitev Primorja v upravne enote: Trident in Zader tvorita vsak po eno pokrajino. Gorica, Gradiška in Tolmin se s Trbižem vred združijo z Vidmom v novo *Furlansko* provinco, ki bo imela svoje središče v Vidmu. *Tržaško* provinco tvori Trst z okolico, postojnski okraj (izvzemši sodna okraja Vipavo in Bistrico), tržiški sodni okraj, občina Gradež, Milje, sežanski sodni okraj in štiri komenske občine, ki tvorijo zvezo med tržaškim in tržiškim ozemljem; sedež prefekture je v Trstu. *Istrska* provinca obsega okraje Koper, Poreč, Pazin, Prlj, Volosko z Opatijo in Lošinj; glavno mesto je Pulj.

p *Žalovanje v Gorici.* Ko je došla v Gorico vest o razdelitvi Primorja, ki jemlje Gorici značaj glavnega mesta, so takoj po vsem mestu zaprli vse javne lokale in izobesili zastave z žalnimi trakovi. Na Telovadnem trgu se je zbrala znatna množica, kateri so govorili razni italijanski govorniki. Nato se je razvil sprevod na pokopališče, kjer so položili venec s črnimi trakovi na grobove vojakov, ki so padli v bojih za Gorico. Tu je govoril Pinausig, ki je klical mrtve junake, naj pridejo znova osvobodit Gorico.

p *Mussolinijevo sporočilo Goričanom.* Ministrski predsednik Mussolini je na protestne manifestacije Goričanov odgovoril s pozivom, da naj se vse protestne prireditve takoj nehajo, »ker so nepravičene in delajo le veselje drugorodnim življem tostran in onstran Snežnika.« »Kadar bo raznarodovanje drugorodnih elementov že dobro vpeljano,« kadar bo »italijanstvo Gorice zavarovano in se bo širilo tudi v kraje drugorodcev« — tako sporoča Mussolini — tedaj bo mogoče zopet misliti na to, da se Goriška povzdigne v svojo lastno pokrajino.

p **Nova jezikovna naredba.** Tržaški prefekt Moncada je izdal odlok, ki določa, da morajo biti v neitalijanskih občinah vsi javni napisi in pečati ali italijanski ali pa dvojezični, v katerem slučaju mora biti italijanščina na prvem mestu. Odredba se mora izvršiti glede napisov tekom dveh mesecev, glede pečatov pa do 15. t. m.

p *Furlansko časopisje.* »Il popolo Friulano« se je združil z novim dnevnikom »Corriere di Gorizia«, ki se tiska v goriški »Narodni tiskarni«, ter nehal izhajati pod dosedanjim naslovom.

p *Nov slovenski list v Gorici.* Bivši komunist Furlan je začel izdajati nov list »Gmajna«, ki je nepolitičen in z nikomur ne drži, marveč samo graja napake, kjerkoli jih najde.

Štajerske novice.

š **Odlikovan** je okrajni glavar v Slovenjgradcu g. dr. Marko Ipavic z redom sv. Save IV. stopnje.

š **Vrhovna prednica kongregacije** šolskih sester, M. Angelina Križanič, ki smo o njeni izvolitvi poročali včeraj, je bila rojena dne 15. avgusta 1854 pri sv. Križu pri Ljutomeru. V kongregacijo je vstopila dne 25. maja 1873, obljubo je napravila dne 13. septembra 1874. V kongregaciji je delovala zelo plodonosno in jo je pred več ko 20 leti skozi devet let vodila kot prednica. Pozneje je do sedanje izvolitve bivala v Celju in celjski Slovenci vedo, kaj je pomenila za Celje in okolico v časih pred razsulom Avstrije dekliška šola šolskih sester, ki jo je vodila s. Angelina. — Lansko leto je kongregacija šolskih sester, dotlej škofijska kongregacija, dobila od sv. stolice potrjene konstitucije. Nova volitev se je torej izvršila na podlagi in po predpisih teh konstitucij. Novi č. materi želimo, naj jo spremlja božji blagoslov pri njenem nadaljnjem delu. Omenimo še, da je č. M. Angelina sestra rajnega lavantinskega stolnega dekana dr. Ivana Križaniča.

š **Nakup Kokoschineggovih hiš v Mariboru** se te dni končnoveljavno zaključi z izplačilom kupnine. Pooblastilo za to je došlo finančnemu okrajnemu ravnateljstvu v Mariboru.

š *Smrtna kosa.* Pri Sv. Petru pod Sv. gorami je umrl gostil. in pos. Ivan Drofenik, pristaš K. zv. in vrl krščanski mož. — V Ločičah pri Sv. Bolfenku je umrl dolgoletni župan in cerkveni ključar Alojzij Čeh, vnet pristaš krščanske kmečke stranke in zgleden kristjan. Svetila obema večna luč!

š **Stanarinska revolucija v Mariboru.** Novi pravilnik k stanovanjskemu zakonu je povzročil tudi v Mariboru tako splošno razburjenje, kakor so ga malokateri pričakovali. Hišni posestniki so takoj planili po Uradnem listu, ki je bil namah razprodan. Že zadnji dan leta so razpošiljali strankam nove račune, pri katerih so vračunali 300 odstotkov poviška od sedanje najemnine. Ker pravilnik nič ne ščiti najemnikov mesečnih sob, so dobivali ti še večje račune oziroma terjatve z grožnjo, ako ne plačajo se smatra stanovanje kot odpovedano. Najhuje udarjeni pa so najemniki lokalov, katerim so se povišale najemnine n. pr. od K 2000 kar na K 16.000 do 20.000. — Med temi «povišarji« niso izostale tudi večje slovenske tvrdke. Ako bi ne imelo društvo hišnih posestnikov nasprotne organizacije, bi bili mnogi «povišarji« prišli na svoj račun. Kratko preje ustanovljeno društvo najemnikov pa je s svojim sklepom in nastopom takoj zaustavilo val pretiranih zahtev. V javni seji so namreč sklenili, da ne plačajo niti vinarja poviška, dokler se državnim nameščencem ne poviša plača. Tega sklepa so se oprijeli tudi železničarji in za njimi tudi večina privatnih nastavljencev. Ta sklep je tako daleč vplival, da je ostala večina najemnine neizplačana ali pa samo po dosedanji višini na račun vplačana. Nekateri lastniki stanovanj, ki ne respektirajo tudi svoje lastne organizacije, ki se je trudila najti sporazum z organizacijo najemnikov, so z grožnjami hoteli izsiliti povišano najemnino. Tako n. pr. je neki Štefa Golubović pisal železničarju Gostemšniku, da mu odpove stanovanje s 1. januarjem, sicer mu mora plačati K 1000 mesečno. Slučaj bo kot izsiljevanje javljen sodišču. Čim so najemniki zvedeli, da organizacija najemnikov začasno uraduje v poslovnici Mar-Stana, je bil prve dni naravnost naval na organizacijo in sicer od najvišjih slojev pa do največjih revežev, ne glede na narodnost. Ker organizacijo najemnikov upoštevajo tudi trezno misleči hišni posestniki in računajo, da so napram ogromni večini najemnikov v neznatni manjšini, je upati, da pride med obema odboroma do povoljnega sporazuma.

š **Smrtna nesreča v Fali pri Mariboru.** Pri elektrarni v Fali je zadnje dni preteklega leta močan veter podrl lesene stebre za električno žico pri delavskih hišah. Hčerka železničarja Webra je hotela iti 31. decembra k sosedovim. Med potjo je pobrala žico s polnim električnim tokom, ki jo je takoj usmrtil. Tudi njena mati, ki je prihitela na pomoč, bi kmalu postala žrtev. Rešili so jo delavci.

š **Umrl je** v Laškem g. Ferdinand Gologranc, stavbenik in upravni svetnik Združenih pivovaren Žalec—Laško. R. I. P.!

š **Imenovanje v zdravstveni stroki.** Upravitelj državnega zdravilišča v Topolšici Fr. Medic je v dosedanjem činovnem razredu prideljen zavodu za umobolne na Studencu; na njegovo mesto v Topolšici je imenovan dosedanji adjunkt na Studencu Kazimir Mulaček.

š **Za okrožnega zdravnika v Marenbergu** je imenovan dr. Franjo Smrdu.

Gospodarstvo.

BOJ MED FRANCIJO IN ANGLIJO ZA ZLATO.

Pariz, 5. jan. (Izv.) Z ozirom na izjavo Bonar Lawa o zlatu, ki ga je izročila francoska banka angleškemu zakladnemu uradu, je francoska vlada ugotovila nastopno: Dogovor, sklenjen v Calaisu dne 25. avgusta 1916, je otvoril Franciji v zamenjavo za ta depot kredit 150 milijonov funtov. Anglija bi imela vrniti depot tri leta po končani vojni brez povrnitve Franciji dovoljenega predujma. Angleška vlada je ponovno poizkušala doseči, da bi ji ne bilo treba vrniti zlata. L. 1917 je odklonil tozadeven predlog Ribot, l. 1919 pa Loucher. Pravni položaj francoskih depojev v Angliji določa edinole dogovor iz l. 1916 in se depoji kakor prej tudi sedaj še vedno izkazujejo v bilanci francoske banke.

GOSPODARSKA POGAJANJA MED ČEHI IN MAŽARI ODGODENA.

Bratislava, 5. jan. (Izv.) Gospodarska pogajanja med Češkoslovaško in Mažarsko so se prekinila ter so se odgodila na konec tekočega meseca. Izgledi za ugodno zaključitev pogajanj niso veliki.

POSOJILO ŠKODOVIH TVORNIC.

Praga, 5. jan. (Izv.) Škodove tvornice so najele v Angliji posojilo v višini 1 in pol milijona funtov.

g **Dinarja v srebru ni več.** Minister za trgovino in industrijo je izdal naredbo, na podlagi katere preneha označba «dinar v srebru«. Mesto te označbe velja kot edinica z odznako samo «dinar«. Kar pa tiče predvojnih obvez v zlatu velja za konverzijo kurz, ki ga predvideva čl. 28 zakona o likvidaciji stanja o moratoriju.

g **Izvozna carina na prešiče** znaša za prešiče, ki so težji od 70 kg za vsakih 100 kg 450 Din ali za komad 600 Din. Prešiči do 70 kg žive teže se ne smejo izvažati.

g **Francosko-poljska banka v Varšavi.** Poljsko finančno ministrstvo je dovolilo Banque franco-polonaise v Parizu, da osnuje v Poljski filijalko.

g **Nemški carinski aggio na zlato.** Od 3.—9. januarja 1923 znaša carinski aggio na zlato v Nemčiji 178.400 odstotkov.

g **Kriza v mažarskem vinarstvu.** Kakor znano, je bil letošnji vinski pridelek v vseh vinorodnih deželah glede kvantitete nenavadno bogat. Tako seveda tudi na Mažarskem. A ker je zavladalo v vinski trgovini na Mažarskem neobičajno mrtvilo, je nastala v mažarski vinski obrti kruta kriza. Zato namerava mažarska vlada dati vinskim producentom pol miljarde mažarskih kron na razpolago, da bi se mogla premagati splošna preteča vinska kriza.

BORZA.

Zagreb, 5. jan. (Izv.) Devize: Pešta 3.75 do 3.76, Berlin 1.12—1.16, Italija 4.755—4.775, London 435—437.50, Newyork 93.50—93.75, Pariz 6.60, Praga 2.77—2.78, Dunaj 0.1340—0.1350, Curih 17.775—17.825. — Valute: lira 4.70, dolar 92.40—92.50.

Curih, 5. jan. (Izv.) Pešta 0.2112, Berlin 0.06, Italija 26.65, London 24.52, Newyork 528.25, Pariz 36.75, Praga 15.75, Dunaj 0.0075, n.-a. K 0.0076, Bukarešt 3, Sofija 3.50, Belgrad 5.60, Holandsko 209.25.

Ljubljanske novice.

lj *Francosko predavanje gospoda Emile Haumant-a,* ki ga priredi Francoski Institut v Ljubljani, se bo vršilo v nedeljo, dne 7. t. m. ob tri četrt na 11. dopoldne v veliki dvorani vseučilišča. Gospod predavatelj, ki je kakor znano profesor ruskega jezika na pariški Univerzi in eden izmed najuglednejših francoskih slavistov sploh, bo govoril o »Napoleonu in Jugoslaviji.« Ker se posebna vabila ne razpošiljajo, se vabijo tem potom vsi prijatelji francoskega jezika, da se udeleže velezanimivega predavanja.

lj **Predavanje Stolne Prosvete** bo, kot že omenjeno, v pondeljek, dne 8. januarja zvečer ob 8. uri v dvorani v Križankah. Predaval bo priljubljeni govornik prof. dr. Jos. Debevec o temi: »Naloge krščanske prosvete«. Vabimo cenj. člane in njih prijatelje, da posetijo to predavanje še številneje, kot je bilo lepo obiskano prvo predavanje v tej dvorani.

lj **Umrl** je 5. t. m. g. Anton Costa, računski ravnatelj v pokoju. Pogreb bo danes ob štirih popoldne. — V Pragi je umrl 4. t. m. član Narodnega gledališča v Ljubljani operni pevec g. Josip Drvota. — R. I. P.!

lj **Za okrajnega komisarja** je imenovan prov. vladni koncipist na oddelku za notranje stvari v Ljubljani Adolf Morić.

lj **«Ljubljana«.** Danes ob pol 12. skupna vaja v društvu. Odbor.

lj **Politično znanstveni klub** ima sestanek v ponedeljek 8. t. m. ob osmih zvečer v Akademskem domu. Predava tov. dr. Gosar o samoupravah.

lj **Šentjakobska prosveta.** V nedeljo, dne 7. t. m. ob pol osmih bo skioptično predavanje o Lurdu. Vabimo!

lj **Prireditev** kongregacije Mar. Pom. jutri se radi koncerta Zveze pevskih zborov preloži, o čemer se povabljeni obveščajo.

lj **Vstopnice za koncert Pevske zveze in simfonični koncert Zveze godbenikov.** Koncertna poslovalnica Glasbene Matice v Ljubljani vljudno naznanja cenjenemu občinstvu, da se bodo prodajale vstopnice za koncert Pevske zveze v nedeljo dopoldne od 8. do 12. ure v Matični knjigarni na Kongresnem trgu št. 9 in pa popoldne od 3. ure dalje pred dvorano hotela Union, kjer se vrši koncert. Ravnotako se bodo prodajale vstopnice za simfonični koncert Zveze godbenikov za Slovenijo, ki se vrši v ponedeljek, dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani v nedeljo dopoldne v Matični knjigarni, potem ponedeljek cel dan v Matični knjigarni in od 7. ure zvečer dalje pri koncertni blagajni. Sedežev za oba koncerta je še dovolj na razpolago.

lj *Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani* sklicuje za dne 10. januarja 1923 ob 8. zvečer v veliki dvorani Uniona *javen shod vseh najemnikov, podnajemnikov in brezstanovalcev,* z dnevnim redom: Stanovanjski pravilnik in stališče vseh najemnikov napram njemu. Najemniki vsi na shod!

lj **Odbor pogrebnega društva «Marijine bratovščine«** opozarja vse svoje člane, da plačajo članarino za leto 1922 najkasneje do 2. februarja (na Svečnico) 1923 sicer se jih bo smatralo po sklepu zadnjega občnega zbora za izstopivše, vsled česar izgube vsako pravico do kakega pogrebnega prispevka. Članarina se pobira vsak dan od 1.—2. ure popoldne v društveni pisarni v Hrenovi ulici. — Odbor.

lj **Aretiran tat.** Poročali smo, da je bil dne 1. januarja 1923 ukraden tvrdki Zabret v Britofu pri Kranju magnet. Dne 4. t. m. je bila ljubljanska policija obveščena o tatvini in dne 5. januarja dopoldne je detektiv Vrečar aretiral šoferja Ivana Jakšeta, ki je med zaslišanjem/reviriranemu nadzorniku Podreberšku dolgo časa tajil tatvino, toda končno je le priznal, da je 1. januarja prišel h Zabretu in ga prosil, naj ga sprejme v službo za šoferja. G. Zabret mu je odgovoril, da ga ne more sprejeti in mu je še podaril 10 Din, s katerimi se je Jakše nakosil, nato pa šel nazaj k Zabretu in vzel iz avtomobila magnet, katerega je zavil v «Slovenski Narod« in odšel peš v Ljubljano, kjer ga je, kakor je trdil, prodal nekemu šoferju za 1200 K. Končno se je še pohvalil, da je bil tri leta orožnik in da se zna zato dobro zagovarjati.

lj **V nedeljo, dne 7. januarja dopoldne** ob desetih se vrši v pevski dvorani Glasbene Matice II. skupščina Zveze slovenskih pevskih zborov, katere se udeleže zastopniki v nji včlanjenih društev. Poleg običaj. dnevnega reda predava skladatelj Emil Adamič. Pevci in pevke ljubljanskih zborov naj se udeleže skupščine v čim največjem številu! **Ljubljansko občinstvo pa vabimo, da gotovo zasede popoldne ob štirih na pevskem koncertu unionsko dvorano do zadnjega sedeža! Vstopnice na prodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu!**

lj **Koncert v hotelu Tivoli** v soboto dne 6. januarja in nedeljo dne 7. januarja 1923 od 16. do 20. ure. Domače jetrne in krvave klobase. Godba dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča Vek. Dolničar. 124

lj **Podaljšanje policijske ure** za plese in druge zabavne prireditve v gostilnah in društevnih lokalih se sme v zmislu razglasa pokrajinske uprave, oddelek za notranje zadeve z dne 26. decembra 1922, štev. 45.980 dovoliti najdalje do 1. ure ponoči. Ker je izključena vsaka izjema od te naredbe, opozarja policijska direkcija posebno na to okolnost s pristavkom, da se bo radi kršitve izdanega dovoljenja postopalo proti gostilničarjem in prireditelјem zabave v zmislu predstoječih predpisov.

lj **Mestna zastavljalnica** ima tomesečno dražbo maja 1922 zastavljenih predmetov 11. t. m. ob 3. uri popoldne.

lj **Poljske tatvine.** Ivan Pečnikar in Anton Zajc iz Šmartnega sta ukradla z njive usmiljenk na mošanskem polju 1700 K vreden plug in ga prodala Francetu Zajcu v Šmartnem za malenkostni znesek 100 K. Deželno sodišče je prisodilo za ta «sunek« Pečnikarju 6, Tonetu Zajcu 8 in Francu Zajcu 4 tedne ječe.

lj **Tatvine pri Meinlu.** Mizarski pomočnik France Kokalj je delal v novi Meinlovi prodajalni. Zahotelo se mu je po sladki čokoladi, in je odnesel čokolade, čaja, keksov in olja ter malinovca v približni vrednosti 2000 kron. Brez čokolade in keksov se bo za to 3 mesece pokoril v težki ječi.

lj **Nepošten natakar.** Natakar Karol Umek je služil pri Vekoslavu Dolničarju, katerega je okradel in mu povzročil 7145 K škode. Deželno sodišče je prisodilo za to Umeku 6 mesecev težke ječe.

lj **Znani Svengali** ima v sredo zvečer ob pol devetih v Narodnem domu eksperimentalni večer. Kakor se nam poroča, je pristop mladini pod 16. letom policijsko zabranjen.

Ku Klux Klan.

V Zedinjenih državah Severne Amerike se zelo razširja neka družba, ki sliši na čudno ime Ku Klux Klan. Baje je igrala veliko vlogo pri zadnjih volitvah v senat in predstaviteljno zbornico, nastopa večkrat zelo nasilno, pripisujejo se ji celo politični umori — in uživa ponekod, če ne protekcije, pa vsaj prizanesljivost od strani upravnih ali sodnih oblasti.

Ku Klux Klan pohaja še iz vojne med južnimi in severnimi državami leta 1865. Ustanovila se je kot tajna teroristična organizacija proti črncem in sicer v Tennesseeju. Bila je razširjena samo v južnih državah in l. 1871. zaradi svojih mnogoštevilnih nasilnih dejanj razpuščena.

Sedanji Ku Klux Klan je samo obnovitev prvega. Ali je v tej vmesni dobi skrivaj obstojal dalje ali ne, ni znano. Na vsak način nastopa javno zopet od l. 1915. dalje. Oživil ga je metodistični pastor William Simmons, kateremu pravijo tudi polkovnik, ker se je bil udeležil z neko šaržo vojske s Španijo. Pravila Ku Kluks Klana so bila objavljena, vprašanje pa je, ali niso zgolj zavesa, za katero se skriva nekaj drugega. Po teh pravilih izjavlja Klan, da je verska in civilna družba v svrho moralne izpopolnitve. Pravijo pa tudi, da Klan zastopa principe čistega amerikanizma in nadvlade belega plemena. To je najbrž tudi pravi in glavni namen te družbe.

Tako namreč kaže praksa. V Klan se namreč ne sprejme za člana noben črnec; Kitajec, jud, katoličan ali naturalizirani Amerikanec. »Klansmeni« morejo biti z eno besedo samo 100 % Amerikanci, kojih predniki žive najmenj, recimo, eno stoletje v Ameriki in so protestanti. Članov Ku Klux Klana je nad 500.000, ako ameriški listi prav računajo.

Na čelu družbe stoji carski ali »glavni čarovnik«, Imperial Wizzard. Podorganizacije imajo razne funkcionarje z isto tako misterioznimi ali bizarnimi označbami. Člani se imenujejo vitezi in se zbirajo k sestankom, kjer se čita »Kloran«, njihovo »sveto pismo«, se pojo himne in obavlja neka ceremonija, imenovana »Klexology«. Pri sestankih so člani odeti v bele halje, nosijo nekako belo kapuco in eden izmed njih drži veliki križ s tremi rokami, ki se razsvetlijo in pomenijo bogvekaj. Ceremonije so otročje, administracija pa je čisto ameri-

kansko praktična. Agitatorji za Klan se vzamejo iz profesionalnih trgovskih agentov, ki dobijo 4 dolarje od 10 dolarjev, ki jih plača vsak novi adept. 6 dolarjev dobi neka višja šarža v družbi, katera odtegne zase 1 dolar, 5 dolarjev ostane za »carski fond«. Ta fond med drugim izdeluje, oziroma razpečava društvene znake. Pri tem dela dobiček, ker jih prodaja po 6 dolarjev 50 cent., dočim velja 1 dolar 25 cent.

Ameriško časopisje je po veliki večini Ku Klux Klanu sovražno. Kljub temu se razširja. Prireja obhode in nekateri pastorji agitirajo zanj tudi s prižnice. Gotovo je, da je organizacija šovinistično-nacionalistična in večalimenj teroristična, organizirana nekoliko po prostozidarskem vzorcu in odeta v nekak misticizem.

Narodno gledišče.

OPERA.

Sobota, 6. januarja: CARMEN. Izven.
Nedelja, 7. januarja: MEFISTOFELES. — Izven.
Ponedeljek, 8. januarja: Zaprto.
Torek, 9. januarja: SEVILSKI BRIVEC. Red A.
Sreda, 10. januarja: MEFISTOFELES. — Red D.
Četrtek, 11. januarja: PRODANA NEVESTA. Vojaška predstava. Izven.
Petek, 12. januarja: TRIPTYCHON. Red C.
Sobota, 13. januarja: JENUFA. Red B.
Nedelja, 14. januarja: SEVILSKI BRIVEC. Izven.
Ponedeljek, 15. januarja: Zaprto.

DRAMA.

Sobota, 6. januarja: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ob treh popoldne. Izven.
IDIJOT. Ob pol osmih zvečer. Izven.
Nedelja, 7. januarja: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ob treh popoldne. Izven.
ŽIVI MRTVEC. Ob osmih zvečer. Izven.
Ponedeljek, 8. januarja: LILIOM. Red B.
Torek, 9. januarja: Zaprto.
Sreda, 10. januarja: ČUDEŽ SV. ANTONA in ČRNA DAMA IZ SONETOV. Izven.
Četrtek, 11. januarja: IDIJOT. Začetek ob pol osmih. Red A.
Petek, 12. januarja: LILIOM. Red E.
Sobota, 13. januarja: SVATBA KREČINSKEGA. Delavska predstava po znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 14. januarja: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ob treh popoldne. Izven.
ČUDEŽ SV. ANTONA in ČRNA DAMA IZ SONETOV. Ob osmih zvečer. Izven.
Ponedeljek, 15. januarja: LILIOM. Red C.

Nova premiera v drami. V sredo, dne 10. t. m. se vrši v dramskem gledališču premijera M. Maeterlinckove satirične legende v dveh dejanjih «Čudež sv. Antona« z g. Kraljem v vlogi sv. Antona in z gno Rakarjevo v vlogi dekle Virgine. Ostale vloge imajo gg. Peček, Plut in drugi. Satira nam slika kako bi se godilo svetniku, če bi se lepega dne pojavil med današnjo družbo. Polna je velekomičnih prizorov. — Isti večer se vprizori B. Shawova medigra «Črna dama iz sonetov« z gg. Šaričevo, Gabrijelčičevo, Cesarjem in Lipahom. Shaw nam slika kraljico Elizabeto in igralca Shakespearja, oba seveda prav po svoje, duhovito in pikro. Delo je polno hladnokrvnega humorja in za ljubitelje Shakespearja na vsak način zelo zanimivo. Režijo vodi g. Lipah.

Marijonetno gledišče

V LJUBLJANI, MESTNI DOM:

V soboto, 6. januarja 1923 ob 15. in 18. uri: «DOKTOR FAUST«.
V nedeljo, 7. januarja 1923: Zaprto.

Prosveta.

pr Alojzij Remec: **Užitkarji.** Kmetska žaloigra v treh dejanjih. (K premijeri v mariborskem gledališču.). «Užitkarji« so žaloigra naše zemlje, naših domov, naših ljudi od zdavna in danes. Kamor stopiš, kamor te zanese korak — povsod srečaš učitkarje, povsod bi slišal njihovo žalostno povest. Po vojni jih je mogoče še več.

Podbregar, starec krog 60 let, živi s svojo ženo Maro pri ovdoveli snahi — užitkar na lastnem domu. Snaha je še polna življenja in hoče prodati hišo ter z 8 letnim sinkom Tončkom oditi. Podbregar ima izgovorjen dosmrtni kot «ob odprtem kruhu«, česar pa snaha ne drži. Tudi sinka-vnuka odtujuje staremu očetu. V Podbregarju zavre in vlomi omaro. Ob prerekanju in jezi prideta k Podbregarjevim sosed Smrekar, kmet užitkarjevih let in mešetar Srakoper. Smrekar in užitkar imata še stare račune iz mlajših let, katere hoče Smrekar, izrabljajoč ugodno priliko užitkarjeve stiske, maščevalno poravnati. Kupi hišo Podbregarjevo, da se preseli vanjo in ne bo sam užitkar, ko bo predal sinu Petru, ženinu užitkarjeve snahe Francke, dom in posestvo. Užitkar ugovarja, rešiti hoče dom svoji krvi — vnuku, a vse nič ne pomaga. Kupčija se sklene, dasi tudi Peter ni posebno navdušen zanjo, in ob vinu se zapečati. Užitkar poroga ne more prenesti. Z razbojnikom in roparjem ozmerja Smrekarja in odide v čumnato, a Smrekar zažene v svoji togoti sekiro za njim in ga rani.

Drugo dejanje nas prestavi v sodno dvorano, kjer užitkar proti sosedu, ki ga je bil s sekiro ranil, propade. Priče so zanikale poskušen uboj. Užitkar ves potrt obupa nad pravico, zagotavljajoč, da jo bo drugje poiskal. Pa še praša, kaj je s hišo in zemljo, ki je po božji in človeški pravici njegova in vnukova — a jo je snaha prodala. Sodnik se ga otrese in ga pošlje k staremu oficijalu, katerega izpodrine pravkar došla uradnica, in — državni užitkar pove kmetskemu užitkarju, da je vse v redu, kakor je in da nihče ne more spremeniti sklenjene kupčije.

«Domov pojdem in ne bom več iskal pravice po sodnijah. Ko bo sosed sina ženil in bo hotel v mojo hišo, boste slišali, kako ga jaz pozdravim, ko stopi na prag!« pravi še užitkar kancelistu in odide.

V tretjem dejanju smo spet pri Podbregarju. Na dan smrti in svatbe! Snahi in Smrekarjevim neopaženo je stara Podbregarica hirala in tiho umrla, ne da bi se ji spolnile zadnje želje po koščku belega kruha in kapljici vina. Vsled bridkih dogodkov razboljen se užitkar ob tem udarcu ne more več krotiti. Smrekar in svatje pa pridejo ta čas po nevesto in jo veselo odpeljejo, le Tončka, ki je jokal in hotel mamo nazaj, vrže Smrekar v hišo k užitkarju:

«Tukaj bodi, ihta paglavska! Ravno tak si kakor tvoj ded. Skupaj se cmerita!« Reče, zaloputne in zaklene vrata za seboj kot gospodar užitkarjevega doma.

Zunaj smeh in godba, svatje sedajo na sani, užitkar, ki ga je scena med Smrekarjem in Tončkom do skrajnosti razvnela, ne premišlja več. Skrinjo odpre, vzame puško, jo nasloni na okenske križe in odgovori na Tončkovo vprašanje:

«Branil bom tvojo in svojo pravico... Vidiš, zdaj gre volk, da sede kot starešina k tvoji materi... Nikoli!«

Pok. Krik svatov zunaj, v hiši Tončkov strah: Oče, kaj ste storili? — Odgovor: Fant, volka sem te rešil! — In užitkar se opoteče k mrtvi ženi: «Mama, zdaj umrjem...«

Užitkarji so tedaj namenjeni skozi in skozi malim odrom. Mariborsko gledališče jo je sprejelo na svoj repertoar, ker to zasluži vsebinsko in tehnično. Osebe so izklesani tipi, kar je režiser Bratina dobro pogodil, da je v lepaku navedel nastopajoče osebe res samo kot tipe: užitkar, užitkarica, sosed itd. Zdi se, da hoče mariborsko gledišče kot poklicni oder vzgajati z vzornimi predstavami odgovarjajočih del male odre. Ta korak je treba pozdraviti, ker vspeh gotovo ne izostane.

«Užitkarji« izhajajo v Mohorjevi «Mladiki«, na kar opozarjam dramatske odseke po deželi, ki so pri izbiri iger tolikokrat v zadregi. Če jim bo dana prilika, naj si ogledajo «Užitkarje« v mestnih gledališčih, potem pa naj jih pokažejo na deželi, kjer koreninijo in živijo! L.

* * *

Maribor, 5. jan. (Izv.) Nocojšnja premiera Remčevih »Užitkarjev« je dosegla velikansk uspeh. Gledališče je bilo polno. Igralci so igrali izborno, posebno se je odlikoval g. Bratina. Po drugem dejanju je občinstvo navzočega pisatelja Remca trikrat pozvalo na oder, kjer mu je bil izročen krasen venec. Splošna sodba je, da so »Užitkarji« najboljša Remčeva drama.

pr **Slovenska Matica.** Ravnokar je izšlo »Kazalo krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja«, sestavil Rikard Svetlič. Knjiga obsega enajst tistkanih pol male osmerke ter vsebuje v abecednem redu imena vseh krajev, mest, rek, gora itd., označenih na zemljevidu, s kratko navedbo, kje se na njem najdejo. Na kazalo opozarjamo vse naročnike zemljevida in jih vabimo, da si ga naroče. Naročnino sprejema »Slovenska Matica«, Ljubljana, Kongresni trg 7, I. nad. Cena 10 dinarjev, s poštnino 11 dinarjev.

pr Vinko Lovšin: **Jurček.** Kuplet za tenor solo in moški zbor s spremljevanjem klavirja. — Založil prireditelj (Rakovnik, salez. zavod). Zelo ga priporočamo našim društvom, ker je prav lahek in učinkovit. T. K.

pr **Operni libreti. — Prodana nevesta.** Kot 6. zvezek zbirke opernih in operetnih tekstov je izšla pravkar v založbi Zvezne tiskarne «Prodana nevesta«, komična opera v treh dejanjih, spisal Karel Sabina, godbo zložil Bedrich Smetana, poslovenil Anton Funtek. Drugi natisk. 46 strani.

pr **Razstava hrvatske umetnice.** Te dni se vrši v Zagrebu razstava slikarskih del Zore pl. Preradović. Vseh del je približno 70, ki so pa domalega že vsa pokupljena.

Narte Velikonja:

Ljudski oder.

O »Ljudskem odru« ne kakršen bi moral biti, temveč kakršen je, je potrebno nujno govoriti. Kajti kdo ve, da se v pisarni »Ljudskega odra« od petih popoldne včasi do polnoči odigrava velik del našega kulturnega gibanja, da se tjakaj stekajo niti našega podeželskega društvenega dela! — Kdo sploh pomisli, da se vse to delo vrši ne samo iz golega idealizma, temveč tudi z velikimi žrtvami, ki jih doprinašajo člani! Ob teh velikih žrtvah članov se mora človek nujno vprašati, ali je vse to opravičeno, ali ima »Ljudski oder« že v teh razmerah in delokrogu pravico do obstoja, ali ni to negospodarsko zapravljanje energije za nekaj, kar se samoposebi obsoja, za nekaj kar je, recimo, če že ne neumno, vsaj smešno.

Stopi v pisarno »Ljudskega odra« ob petih popoldne. Za mizo sedi tajnik. »Koliko plače imate?« »Nič!« bo odgovor. In če boš še bolj radoveden, boš izvedel, da cele tedne ni prišel domov k večerji, ker ni imel časa. Oglasi se stranka, prosi to-le igro, ono na vpogled, pride drugi, prosi za garderobo, za biriško kapo, za staro sablo, za vlasuljo, povprašuje, kje dobi šminko, kaj je treba naznaniti davkariji, kaj okraj. glavarstvu. Tajnik nosi skupaj, rožlja s ključi, odpira, razlaga, sprejema malo odškodnino, da se more plačati gospodarju »Ljudskega Doma« stanarina in luč in kurjava, ne nabere tekom meseca toliko, da bi vse poravnal. In medtem pisma, uradni dopisi — ponavadi pišejo ljudje, a ne priložе znamk za odgovor in vse je nujno — koliko prejema tajnik za ta svoj trud? Ničesar, vse dela iz veselja do stvari, še svinčnik rabi svoj. Ali je ta trud opravičen?

Ob sedmih pride režiser za novo igro. Ponavadi tajnik tudi igra in ostane. Zbirajo se člani k vaji. Veseli, pripovedujejo zadnje dogodke z odra, tupatam pride nekdo pozneje. Vsi se vsujejo čezenj, hudujejo se, cela pridiga. Onemu je hudo, kajti še režiserjev pogled, če že ne ostra beseda, mu ne odide. Začne se vaja. »Ponavljati, ponavljati! Še enkrat!« vpije režiser. In ponavljajo; ni se še zgodilo, da bi se bil igralec raditega razjezil, v gledališčih sem pa to že videl! »Zato ker imajo člani mastne plače,« boš dejal, »in se boje za zaslužek.« Vsi ti ljudje delajo zastonj, pa so odlične dame in uradnice, so akademiki in boljši uradniki in rokodelci, ki so vsi ves dan pridno opravljali svoj vsakdanji poklic; od »Ljudskega odra« nimajo drugega kakor revmatizem, katar in ozeble noge.

Če ni vaje, je predavanje. Koliko prejme predavatelj za svoj trud? Bog plačaj! In naenkrat se pri odborovi seji izkaže v blagajni po slabo obiskani igri primanjkljaj — odborniki, računajoč na boljši obisk ob lepših dneh, založe iz svojega, da ne čakajo upniki.

Igre člani sami prevajajo, na papir, ki so ga sami kupili, niti teh stroškov jim »Ljudski oder« ne more povrniti, kajti od predstave nima »Ljudski oder«, četudi je dvorana razprodana, ponavadi nobenega, le včasi slučajno, majhen dobiček. Od kolekov policiji do taks državi in mestu je še cela vrsta izdatkov, ki se računijo v odstotkih; če bi se vstopnina zvišala, pa oni, katerim je »Ljudski oder« namenjen, ne morejo priti.

In vsiljuje se ti vprašanje, ali so te žrtve opravičene. Ali se ne pravi uganjati nepotrebne šale, da se love še diletanti mimo kulis »Ljudskega odra«, ko imamo itak že vrsto drugih diletantskih odrov v Ljubljani in dve gledišči?

Rekel bi, že dejstvo samo, da je skupina ljudi, ki se za tak oder žrtvujejo, opravičuje njegov obstoj. Meni idealno delo za bogplačaj imponira in občudujem ljudi, ki so ga v današnjih dneh še zmožni.

Toda še važnejši, še globlji so vzroki, ki to skupino družijo. Ni še dobro položila postrežnica po igri vlog, ki jih je pobrala od igralcev, na tajnikovo mizo, že stoji vrsta povpraševalcev, ali se more igra takoj izposoditi. Pa jo takoj odneso!

In igra gre čez podeželske odre, kajti že na oglas, da se bo igrala, je kup prijav na mizi, ki jo žele »vsaj na vpogled v tej silni suši«. Iz Amerike so došla vprašanja, iz Vestfalije!

Človeku dobro dene, ko stoji tako v stiku s Slovenci širom sveta in kakor da jim pošlje pozdravov celo knjigo, ko jim izroči za ljudske odre prirejeno igro iz arhiva!

To kulturno gibanje zasluži, da mu človek posveti svoje moči.

In v Ljubljani sami! V Ljubljani sami je nujno potrebno ljudsko gledišče, ki razbremenjuje pravo, na višku umetnosti stoječe gledišče s poklicnimi igralci. Država sama bi morala vedno na tak oder misliti ter ga izdatno podpirati, vsi premožnejši stoji bi se morali zavedati dolžnosti do onih, ki imajo na izbero po svoji izobrazbi ali tudi sredstvih le kino in kako ljudsko gledišče, zavedati dolžnosti ter priprosto ljudsko igro podpreti drugod, da ne obremenjuje umetniškega programa gledališč. Gledališče ni samo za gornje tisoče, in ker je državno, ga plačujejo, kakor osnovno šolo, tudi nižji sloji, ki sicer nimajo od teh davkov nikakšnega haska. Da se jim vsaj nekaj nudi, da se zadosti tudi tej socialni krivici, se jih spominja »Ljudski oder« in v tem stremljenju bi ga morali vsi javni činitelji podpirati. Tudi z diletanti se da dobro postaviti na oder igra, ako imajo ti vsa sredstva na razpolago. Toda če moram varčevati z lučjo in kurjavo pri vajah, če moram omejiti vaje na najnujnejše, ker ne morem plačati ne oderskih delavcev in ne postrežnice, ne članom dejanskih stroškov za igre, če ne morem nabaviti niti najmanjšega kosa garderobe, niti najmanjše kulise, ne žarnice kaj šele reflektorjev, ne zagrinjal ne pohištva —, pa pojdi zdaj in poglej, kaj ustvari nepopisna požrtvovalnost teh ljudi, ki ustvarja z nerazumljivo zvestobo čudeže. Glej hvaležno občinstvo, ki zasleduje včasi v mrzli dvorani igro, pa boš le razumel, da je to vendarle važno kulturno poslanstvo, ki ga vrši ta skupina za bogplačaj in včasi še celo za zbadljivo opazko.

Poleg tega gledališkega dela vrši »Ljoder« še važno literarno kulturno vzgojo svojih članov: igra se obrazloži ob vaji tudi z literarno-zgodovinske, estetične plati. Prerazdelajo se tehnična vprašanja igre do najmanjše podrobnosti, poleg tega so še redna predavanja za člane: izgovarjava, tehnika govora, psihološko literarna razglabljanja kakšne težje drame, zgodovina drame, praktični migljaji za režiserje, mimika itd. vse pride na razgovor.

In na koncu še to: Koliko fantov rokodelcev je »Ljudski oder« že iztrgal slabi družbi, pijančevanju in zapravljanju, ko jim je odprl svoje prostore, lepo število igralcev je že šlo preko desk »Ljudskega odra« za svojim umetniškim zvanjem.

Povej zdaj ti, črnoglednik, ali je skupina okoli »Ljudskega odra« moralno opravičena, da vztraja pri svojem delu? Če je, potem podpiraj to delo po svojih močeh! In da ne boš mislil, da sebe hvalim, ker sem na čelu, povem, da je bila ta skupina zbrana, preden je mene privleklo zraven, in je skupina vztrajala, ko sem jo že zapustil, in ker vztraja, zvesto vztraja, sem spet pristopil, in vsak najmlajši član v skupini več dela in žrtvuje od mene!

Cerkveni vestnik.

c **Marijina kongregacija za može in mladeniče pri sv. Jožefu** ima jutri, v nedeljo ob pol štirih popoldan svoj redni shod. Polnoštevilno!

c **II. Vnanja Marijina kongregacija pri uršulinkah** v Ljubljani ima izreden shod dne 6. januarja 1923 ob dveh. Pridite vse!

Orlovski vestnik.

Šentjakobski Orel. V nedeljo, **14. t. m.** bo obhajal Šentjakobski Orel *desetletnico* svojega obstoja s skupno sv. mašo v župni cerkvi Sv. Jakoba ob pol 8., zvečer pa bo telovadna akademija v šoli na Grabnu.

Poizvedovanja.

Najdena je manjša vsota denarja, ki se dobi v upravništvu Slovenca.

Našla se je listnica z vsoto denarja. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v Florjanski ulici št. 9 pri g. Stanku Severju od 12.—1. ure.

Izgubila se je srebrna ura-zapestnica dne 3. t. m. zvečer od 7. do pol 8. ure na poti od Miklošičeve ceste, mimo sodnije, po Cigaletovi ulici, Pražakovi cesti do Dunajske ceste. Ker je ura drag spomin, se pošten najditelj naproša, da jo odda proti nagradi na Dunajski cesti 33, I. nadstropje, levo.

NAHOD? GLAVOBOL? Zobobol? Trganje? Odrečejo večkrat mišice in živci? Prijetno čustvo kreposti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišno sredstvo, lajša bolečine, osvežuje in jači ter nad 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje! Z omotom in poštnino 3 dvojnate ali 1 špecialna steklenica 24 Din; 36 dvojnatih ali 12 špecialnih steklenic 208 Din in 5 % doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrg št. 134, Hrvatsko.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Padavina v mm	Nebo, vetrov	
4./1. 21 h	735 8	4·2	0·7	obl. —	—
5./1. 7 h	736·6	3·8	0·6	obl. jug	
5./1. 14 h	736·5	5·5	0·7	obl. svzh.	

Čevljarski prirezovalec
(Zuschneider) išče za takojšnji nastop mesta tukaj ali na deželi. — Cenjene ponudbe pod »Prirezovalec« na upravništvo »Slovenca«. 125

Dijaka sprejmem
na stanovanje s hrano ali brez nje. — Naslov pove uprava lista pod štev. 40.

Korespondenta-injo
starejšo dobro moč, z znanjem slovenšč,ne in nemščine, po možnosti italijanščine, sprejmemo. — Ponudbe s prepisi spričeval o dosedanjem službovanju na TRŠAN in GOR,ANC, Kranj.

Kot kompanjon
s sodelovanjem želi vstopiti trgovsko izobražen gospod s 40.000 K. — Ponudbe na upravo lista pod »Kompanjon št. 127« do 10. januarja t. l.

Sprejmem takoj DEKLICO
oziroma starejšo, pridno, pošteno in zanesljivo OSEBO K OTROKOM.
L. ADAMIČ, Sv. Petra cesta 31.

Samostojen MIZAR
s prakso v najfinejših delih, išče mesta z zasiguranjem stanovanja. Ponudbe se prosi pod Samostojen.

Posojilo 250.000 Din
po 15 % obresti in intabulaciji IŠČE podjetje. — Ponudbe na upravništvo »SLOVENCA« pod: »250.000 Din.« 131

Ženitna ponudba.

Naobražen obrtnik dveh obrti, 23 let star, želi znanja v svrho ženitve z gospodično ali vdovo s premoženjem, ki bi imela veselje voditi gostilno. Ponudbe pod »LEPA BODOČNOST« na upravo.

Vera Mihelić

Josip Milković ml.

zaročena

Dubrava-Zavrče *Varaždin*

Agrarni inženir

(dunaj. poljedelske visoke šole) s prakso in spričevali, 25 let star, Čehoslovak, IŠČE NAMEŠČENJA kot gospodarski adjunkt ali podobno v Jugoslaviji. — FRANTIŠEK PITHA, Wien 8, Laudongasse Nr. 6/17. 45

Pošteno, prvovrstno, snažno in dobro

kuharico

sprejmem takoj. Naslov v upravi lista pod številko 99.

Ženitna ponudba.

Veletrgovec, dobro situiran, želi v svrho ženitve znanja z boljšo deklico ali vdovo brez otrok od 30—40 let, ki bi bila prijazne zunanjosti, neomadeževane preteklosti, zdravo, lepo domače in nežno odgojeno. Muzikalične imajo prednost. Dota primerna. Pogoj je medsebojen dogovor. Ponudbe s sliko in točnim naslovom na naslov: MILAN IVKOVIĆ, NOVI SAD, Vojvodina. — Tajnost zajamčena. 46

Službo bi premenil

s 1. FEBRUARJEM samski, pošten in zvest moški, najraje v kako gostilno ali v trgovino ali kot SLUGA v kako podjetje, najraje v Ljubljani. - Ponudbe pod «ZANESLJIV FEBRUAR« na upravo.

V restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani dobe takoj mesto:

Natakarski vajenec blagajničarka in točaj.

Z dežele na deželo iščem za neko gostilno starejšo

kuharico,

ki je že dolgo časa služila pri eni hiši. Plača dobra. Ravnotam sprejmem kot **natakarico-začetnico mlado DEKLE** iz poštene hiše, vajeno šivalnemu stroju. Ponudbe pod: »Dobra služba« štev. 5646 na upravništvo »Slovenca«.

Redna zveza

iz Bremena preko Southamptona, Cherbourga v New York potom prekrasnih amerikanskih vladnih parobrodov United States Lines.

PRIHODNJI ODHODI:

President Roosevelt 17. jan. 28. febr.
America . . . . . 7. febr. 11. apr.
President Harding 14. feb. 21. marec
George Washington 21. feb. 28. marec.

Zahtevajte prospekte in plovne listine štev. 145.

UNITED STATES LINES

BELGRAD, Travnicka ulica 1.
in vse večje potne pisarne.

Pouk v ljudskošolskih predmetih, ter v nemščini

(tudi začetnikom) daje izprašana učiteljica. — Poizve se v trgovini T. EGER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2. 5670

Podjeten mladenič,

star 27 let, s premoženjem 400.000 kron, se želi priženiti na kmetijo, gostilno ali mlin. — Ponudbe z opisom razmer na upravo lista pod znakom »Resnost 75«.

Vzgojiteljico

k dvema dečkoma v starosti 7 do 8 let, sprejmem. Prednost ima učiteljica, vendar sprejmem tudi vrtnarico. — Ponudbe na Antonijo ČUČEK, Ptuj. 5677

Hlapca h konjem

veščega v vseh kmetijskih delih, IŠČEM. Plača po dogovoru. Nastop takoj. — ŠT. RUPERT (Dolenjsko) h. štev. 50.

Prazno sobo

s hrano ali pa tudi brez nje, IŠČE zelo miren zakonski par brez otrok pri kaki boljši družini v mestu. — Plača dobro! Cenj. ponudbe pod »DOMAČA HRANA« na upravništvo «Slovenca«.

Stanovanja

oddam poljskim delavcem, ki bi vstopili pri meni v službo. Prednost imajo oženjeni z odraslo družino, ki bi tudi pomagala pri delu. Po razmerah dam tudi zemljo za pridelek. - Ponudbe na graščino BEŽIGRAD pri Celju.

Lepo meblovano sobo

z električno lučjo, v središču mesta, iščem do 1. marca. Visoka najemščina. - Ponudbe prosim na Pepi VOUK, Hotel Tratnik, Sv. Petra cesta. 137

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skaberné Ljubljana Mestni trg 10

PODJETEN TRGOVEC vzame v najem ali tudi kupi

gostilno in trgovino

v prometnem trgu ali vasi. — Ponudbe pod »Podjeten 67« na upravo lista.

Stanovanje,

3 sobe s pritiklinami, 12 km od Ljubljane, ob železniški postaji, oddam v najem. — Ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod: G. A. 141

Vajenca

14 letnega, za vrtnarsko obrt, sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Iga. STREKELJ, trgovski vrtnar, Spodnja Šiška štev. 66. 123

Pošteno, zanesljivo DEKLE s sestro išče

mesta HIŠNICE.

Prevzame obenem tudi delo na vrtu, pospravljanje pisarn itd. — Ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod »HIŠNICA«.

Iščemo proti dobri odškodnini št. 21 in 23

»Jugoslovana« 1918.

- Ponudbe na upravo pod »Jugoslovan«.

PRODAM okrog

1500 kg KORENJA.

Več povedo v gostilni pri »Rogovilcu« na Črnučah pri Ljubljani.

Zahvala.

Vsem, ki so počastili spomin našega predobrega in nepozabnega pokojnika, gospoda

Ludovika Tomažiča

nadfaktorja Jugoslovanske tiskarne

in nas tešili v najtežjih urah, naša najiskrenejša hvala!

Ljubljana, dne 5. januarja 1923.

Zalujoči ostali.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen velezaslužni član, operni pevec, gospod

Josip Drvota

dne 4. januarja 1923 v Pragi umrl.

Odličnemu umetniku in požrtvovalnemu sotrudniku, ki je takoj po prevratu posvetil vse svoje izredne zmožnosti novo vstajajoči slovenski operi ter ji ostal zvest do konca svojih dni, bodi ohranjen hvaležen in trajen spomin.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1923.

Naš dobri soprog in oče, gospod

Anton Costa

rač. ravnatelj v pok.

je danes, dne 5. januarja 1923, po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši **v soboto, dne 6. januarja 1923 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Gradišče št. 14,** na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. januarja 1923.

AMALIJA COSTA, soproga. — **TONČEK,** sin.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem, k so spremili k zadnjemu počitku blagopokojnega

Frana Rajšterja

bodi izrečena srčna zahvala. Posebej se zahvaljujemo čč. duhovščni, zlasti čč. gg. župnikoma Preskerju iz Šmartnega na Paki in Rožmanu iz Zavodnjega, gg. Dr. Drobniču in Lichteneggerju, g. županu notarju Marinčeku za krasni govor imenom mestne občine, Sokolskega in drugih narodnih društev v Šoštanju, Sokolom iz Mozirja, Slovenjegagradca, Petrovč, št. Pavla, Žalca, Braslovč, Velenja in Šoštanja, Gasilnim društvom v Velenju, Družmirju in Šoštanju za častno spremstvo, pevcem iz Velenja in Šoštanja pod vodstvom g. učit. M. Tajnika za ganljive žalostinke, časopisju za prelepe nekrologe ter vsem, ki so prihiteli od daleč in blizu, da izkažejo zadnjo čast pokojniku.

Blagemu, nepozabnemu pokojniku pa ohranimo v svojih srcih nevenljiv spomin!

Žalujoče rodbine:

RAJSTER, MRAVLJAK, ZALAR, KURNIK.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsemogočni nenadoma poklical danes zjutraj ob 5. uri v boljše življenje, previdenega s tolažili sv. vere, v 67. letu svoje starosti, našega nad vse ljubljenega predobrega soproga, ozir. očeta, starega očeta, brata, svaka, tasta in strica, gospoda

Ferdinanda Gologranc

stavbenik, posestnik, podžupan okolice Celje, član načelstva Posojilnice, upravni svetnik Delniške pivovarne, ustanovni in podporni član raznih društev itd.

Pogreb predragega pokojnika bo v nedeljo 7. januarja ob 15 uri pop. iz hiše žalosti **Gaberje 64.** na okoliško pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala 8. t. m. ob 8 uri zjutraj v tukajšnji župni cerkvi. — Blag mu spomin!

Celje-Gaberje, 5. januarja 1923.

Žalujoče rodbine

Gologranc, Koželj-Sodin, Novak, Potočnik.

Zahvala

V dnevih neizmerne žalosti vsled nenadomestne izgube našega predobrega soproga, očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Antona Petrovčiča

rač. ravnatelja

došlo nam je od vseh strani toliko globokega sočutja, da se moremo le tem potom najsrčneje zahvaliti.

Zahvalo je izreči predvsem častiti duhovščini z g. župnikom Finžgarjem za častno spremstvo, g. delegatu min. financ Dr. Karol Šavniku, dvornemu svetniku Bonaču in vsem ostalim uradnikom delegacije in drugih resorov, predsed. Glasbene Matice dr. Ravniharju, ravn. Hubadu in Glasbeni Matici za v srce segajoče petje, Sokol II. za godbo in častno spremstvo, vojaški godbi za žalostinko pri prihodu sprevoda k sv. Križu ter vsem drugim številnim udeležnikom, ki so spremili pokojnega na zadnji poti, in končno vsem darovalcem prekrasnih vencev.

Ljubljana, dne 5. januarja 1923.

Zalujoči ostali.

Singer šivalni STROJ

(Ringschiff) in drugi predmeti naprodaj. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 136.

Prodam travnik.

Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod štev. 132.

POSESTVO

z okrog 7 oralov, 2 orala gozda (debele smreke), sadni vrt, travnik, njive zasejane s pšenico in ržjo, hiša z gosp. poslopji in orodjem, nekaj živine, krma itd., NAPRODAJ. Cena 600.000 kron. — Fran ERTL, posestnik, Dobravce 74, pošta Hoče pri Mariboru. 121

Imam v zalogi do 80 vagonov

bukovih DRV

suhih in napol suhih. Nekaj tudi mešanih. Oddam jih v mali in veliki množini. Imam tudi tesan in stavbni LES. Cena zmerna. Dalje imam naprodaj 3 BENCIN-MOTORJE, 3—8—15 PH. A. Sedlar, Novo mesto.

Vsled selitve je naprodaj skoro nova

hiša

s hlevom in posestvom na Gorenjskem. Cena 75.000 dinarjev. Natančneja pojasnila daje: CIRIL GAŠPERIN, trgovec, Smokuč, p. Žirovnica, Gorenjsko. 134

LUBASONOVO

HARMONIKO

dobro, trivrstno, prodam. — Ljubljana, Zaloška cesta štev. 13, hodnik, vrata 17.

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Kamniku ima naprodaj

bukova DRVA

za vagonske odpošiljatve. Priporoča se tudi za vagonska naročila

apna

najboljše vrste, katerega bo v tekočem letu imela na razpolago okrog 200 vagonov. — Vprašanja in naročila naj se pošiljajo na: KMET. NABAVNA IN PRODAJNA ZADRUGA V KAMNIKU.

Dve posestvi

srednje veliki, večje in malo, naprodaj blizu Konjic. — Osebno pojasni Ivan Jurca, Konjice 35.

Prevzamem dobro vpeljano

trgovino meš. blaga

zunaj mesta ali na deželi, s stanovanjem vred. — Ponudbe pod »TRGOVINA« na upravništvo »Slovenca«.

KUPIM dobro ohranjen, kompleten

motor na sesalni plin

(Sauggasmotor) na lesno oglje, 15—20 HP, v rabljivem stanju. Ponudbe sprema Anton Šušteršič, Breznik 2, pošta Dragatuš pri Črnomlju. 5678

JEDILNICA

v angleškem slogu, skoraj nova, JE NAPRODAJ pri DR. BINTERJU, Kamnik, Šutna štev. 5. 61

Kmečko posestvo

KUPIM na Dolenjskem ali Spodnje Štajerskem. Rediti mora vsaj tri krave. V odgovoru se mora povedati velikost, v kakem stanju je hiša in kolika je cena. Ponudbe pod «UGODNA PRILIKA« na upravništvo «Slovenca«.

Naprodaj je:

OTROŠKA POSTELJA, KOŠARA ZA PERILO in večja LESENA BANJA. — Naslov v upravi lista pod številko 52.

Veletrgovci - Tovarnarji!

Po vsej Sloveniji dobro vpeljan trgovski potnik, ki potuje z motornim kolesom in obišče med večjimi tudi manjše kraje, trge in vasi, vzame z januarjem 1923 proti primerni proviziji vse vrste predmete v razprodajo, kakor: žganje, vermut, različne likerje, špecerijsko, galanterijsko in razno drugo blago, tudi posamezne predmete, v razprodajo. — Ponudbe pod «AGILEN ZASTOPNIK« na upravo lista.

PRIJATELJI VRTNARSTVA

se vabijo k pristopu v društvo

»VRTNARSKA ŠOLA«

Pošteno dekle,

snažno, dobro vzgojeno, staro do 20 let, sprejmem za pospravljanje sob. — Naslov pove uprava lista pod številko 100.

PRODAM dva voza

dobrega sena

TEREZIJA BLAŽ, Zgornji Kašelj št. 37, p. Dev. Mar. Polje. 89

Travnik

v ČRNI VASI NA BARJU, ca 3000 m² PRODAM za ceno 10.000 dinarjev. — Poizve se: STOŽICE štev. 27.

Proizvaja in razpošilja se na drobno in debelo:
Čevlje, gornja dela v vseh modelih.
Zahtevajte cenik!

Specijalna trgovina ročno izdelanih osobito trpežnih čevljev za delavce, lovce in luxus nudi po vsekakor konkurenčnih cenah
razpošiljalnica „GARANCIJA"
JOS. GAGEL, Ljubljana, Sv. Petra c. 7.

Proizvaja in razpošilja se na drobno in debelo:
Čevlje, gornja dela v vseh modelih.
Zahtevajte cenik!

Luksusne čevlje

SALONSKE, PLESNE in PROMENADNE
Vam najfineje po Vaši meri izdela:
JANKO KOS, čevljar,
Rožna dolina 178 pri Ljubljani.

Vreče rabljene

dobro ohranjene, kupim — JOS. BAHOVEC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg štev. 7.

LEPO POSESTVO

ca 6 oralov, gozd zaraščen, njive zasejane, krasen sadni vrt, hiša novozidana, hlevi obokani, vodnjak. Cena 500.000 K. MARTIN ERTL, posestnik, Sv. Marjeta na Dravskem polju, p. Račje. 96

Prodam 25 do 30 vagonov **bukovih drv**

franko vagon nakladalne postaje na Dolenjskem. — Istotam je naprodaj večja množina **bukovega oglja.** —

Pismene ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod številko 5684.

ŠIVALNI STROJI

najboljši nemški fabrikat, z 10 letnim jamstvom, v večji izberi, vedno na zalogi, kakor tudi: Klobuki, gotova obleka, gamaše in razno manufakturno blago. — Cene primerno nizke. — Se vljudno priporočam.

L. REBOLJ v Kranju.

JETIKA!

Dr. Pečnik ordinira za jetične izven torka in petka vsaki dan v Št. Jurju ob južni žel. pri Celju. Čitajte njegove 3 knjige o jetiki.

VELIKA ZALOGA

klobukov in slamnikov

se dobi pri

Franc Ceraj

tovarnar v Slobu, pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri KOVAČEVIĆ i TRŠAN v LJUBLJANI, Prešernova ulica štev. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4.

!!! AUTO !!!

BENCIN — PNEUMATIKA
OLJE — VSA POPRAVILA
MAST — IN VOŽNJE

Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani.

Prodaja po znatno znižanih cenah:

zimsko perilo, pletene jopice rokavice, nogavice itd.

A. Sinkovic nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 1a.

2 nemeblovani sobi

s separatnim vhodom v sredini mesta išče zdravnik. Plača postranska stvar. — Ponudbe na upravo lista pod šifro «ZDRAVNIK«. 91

Arhitekt in mestni stavbenik

Viljem TREO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10.

Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Samostojna KUHARICA in izvežbana SOBARICA

se sprejmeta proti dobremu plačilu. Ponudbe pod: »LJUBEZEN DO OTROK 118« na upravništvo lista.

A - S

Patentovani **hladilni stroji** vrteči se

za ohlajenje prostorov in izdelovanje ledu. - Izdelek Brown Boveri.

Brez napolnjevanja! Brez postrežbe!

To je celoten proizvajalec mraza!

IGNAZ GELLERT & Co.,
Ingenieurbüro für Kühl & Eisanlagen
Telefon 59767 **Wien IV.,** Wiednergürtel 58. Telefon 59767

Potniki v Ameriko pozor!

United American Lines Inc.

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
Hamburga—Southamptona in Cherbourga v New-York.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

Simon Kmetec
zastopnik za Slovenijo
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

Oglas.

Prema rešenju Gospodina Ministra Pravde od 1. januara 1923 god. — S. Br. 35, Odsek za sekvestre izložiće na dan **5. februara** ove godine **prodaji putem ofertalne licitacije**

celokupnu pokretnu i nepokretnu imovinu fabrike šećera u Beogradu na Čukarici.

Prodaja obuhvata celokupnu fabriku šećera na Čukarici sa celokupnim njenim pripadnostima, zgradama i postrojenjima, zemljištima i pokretnošću — onako i onoliko koliko se i kako se sada nalazi na licu mesta.

Imovina se sastoji prema popisu iz 1919 god.:

1. iz zemljišta u veličini 17.5 hekt.;
2. gradjevina, zgrada i kanala za plavljenje repe;
3. mašinskih postrojenja;
4. ručnog magacina;
5. raznog materijala;
6. železničke pruge normalnog koloseka od glavne pruge do fabrika.

Oferti pismeni primaće se u Odseku za sekvestre Ministarstva Pravde, Knjeginje Ljubice ul. br. 14, III. sprat, označenog dana za vreme kancelarijskog rada do 17. časova, koja će izvršiti otvaranje podnetih oferata u prisustvu oferanata ili njihovih zastupnika.

Oferti imaju biti zapečaćeni i snadbeveni propisanom taksenom markom, i na zavoju, pored adresa, da stavi: »oferat za fabriku šećera u Beogradu na Čukarici«.

Početna je cena za licitaciju 20,000.000 dinara.

Svaki ponućač dužan je položiti pre ili na dan licitacije kauciju od 10% od početne cene u gotovom novcu ili državnim ili državom garantovanim hartijama od vrednosti, a komisiji za izvršenje prodaje pri predaji oferata podneti originalnu priznanicu o položenoj kauciji.

Kaucija se polaže kod V. sekcije Odseka za sekvestar Ministarstva Pravde — Odelenju za rukovanje neprijateljskom imovinom.

Po odobrenoj prodaji kupac odmah polaže polovinu kupovne cene, a drugu polovinu u roku od godina dana.

Isplatu druge polovine izlicitirane cene kupac je dužan osigurati, pored položene kaucije još i garantnim pismom jedne od prvoklasnih banaka domaćih, zato je svaki ponućač dužan da u ofertu označi, u kojim rokovima misli drugu polovinu kupovne cene isplatiti i na koji način do isplate, misli tu sumu da obezbedi.

Nadmetači se mogu biti lica izuzeta po čl. 40. Uredbe o imovini neprijateljskih podanika, zato je svaki ponućač prilikom predaje oferata dužan podneti dokaze o podobnosti da može licitirati.

Prodaja važi kad je odobri Gospodin Ministar Pravde.

Detaljnji uslovi, mogu se videti svakog radnog dana za vreme kancelarijsko u Odseku za sekvestre, Knjeginje Ljubice ul. br. 14 (III. sprat), a popis imovine kao i sama imovina, koja se prodaje na licu mesta.

Iz kancelarije Ministarstva pravde — Odseka za sekvestre S, Br. 35,

1. januarja 1923 godine. Beograd.

Jadranska banka Beograd

Dionička glavnica: Din 60 miljonov. Rezerva: 30 miljonov.

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANC SAKSER STATE BANK, Cortland Street 82, New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Tovarniški objekt

s 600—700 m² pokritih tovarniških prostorov, po možnosti z električnim pogonom,

se vzame v zakup, oziroma se kupi.

Ponudbe na upravništvo lista pod «Tovarna 19».

Parna žaga Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne **vrste okrogli les,** kakor tudi cele **gozdne parcele.**

Knjigovodjo ali knjigovodkinjo

sprejmo pri večjem industrijskem podjetju v Ljubljani. Pogoji: Popolno znanje dvostavnega knjigovodstva, slovenskega in nemškega jezika ter večletna praksa. **Prednost imajo izurjeni stenografi ali stenografinje. Začetnice so izključene. —**

Istotam sprejmo

perfektno strojepisko

ki je zmožna slov. in nem. stenografije ter popolnoma obvlada slovenski in nem. jezik. Prednost imajo tiste, ki so sposobne srbohrvatskega in italijanskega jezika. — Daljnja pojasnila pri RAVNATELJSTVU DRŽ. DVORAZR. TRGOVSKE ŠOLE, Kongresni trg štev. 2 vsak delavnik od 8. do 10. ure dop.

TISKARNA „MERKUR"

TRG.-IND. D. D.

LJUBLJANA, SIMON GREGORČIČEVA ULICA

(NASPROTI PALAČE POKRAJINSKE VLADE)

Tiskarna se nahaja v novo zgrajeni lastni hiši. :: Je najmodernejše urejena ter opremljena s popolnoma novimi stroji. :: Tiska in izdaja »TRGOVSKI LIST«. :: Priporoča se za tisk vsakovrstnih tiskovin, kakor:

ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR, TRGOVSKIH in URADNIH TISKOVIN, CENIKOV, LEPAKOV, POSETNIC, KUVERT ITD.

Vsa dela se izvršujejo kar najhitreje in po najnižji ceni.

POSTREŽBA TOČNA IN SOLIDNA!

Naprodaj je

80 PS kompletni parni stroj

8 atm. izdelek Škodawerke, zelo malo rabljen, stoječ enocilind. z ekspanzijskim parovodom (Expansionsschiebersteuerung), z regulatorjem na glavni osi, zamašnjak (Schwungrad) z jermenico, transmisijo in 2 jermenicama, parovodi itd., z generatorjem za krožni tok, 230 voltov, 35 KVA. — Ogleda se lahko v obratu:

Šentjanški premogokop And. Jakil, Krmelj, Dolenj., post. Šentjanž

Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Havre-New York samo 6 dni.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VOZNE LISTKE in tozadevna pojasnila daje:

Ivan Kraker,

zastopnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z o. z. — sedaj poleg nunske cerkve,

poleti l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION".

Hranilne vloge se obrestujejo po 6 % brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **5 ½ %**

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 ½ %

Večji zneski se obrestujejo po dogovoru.

Zaloga klavirjev

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hölzl, Schweighofer, Stingl itd. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad, roj. **Dolenc,** Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

NEVESTE!

Zaloga pohištva - lastna tapetniška delavnica!

Od navadne do najfinejše opreme. - - Cene dnevne.

Brata Sever, Ljubljana

Gosposvetska cesta štev. 13 (KOLIZEJ).

Iščemo:

delovodjo

nad 30 let starosti, izvežbanega v vseh kovinskih strokah, in pri parnih strojih stabilnih ter lokomotivah, sesalkah in šahtnih napravah

elektromonterja

s pristno večlet. prakso za vse elektrotehnične struje pri krožnem toku nizke in visoke napetosti. Starost 30 do 50 let. Nastop event. takoj.

Ponudbe s spričevali in natančnimi zahtevami na:

Premogokop And. Jakil, Krmelj, Dolenjsko.

Naznanilo.

Vljudno naznanim, da do preselitve v novi lokal v **Šelenburg. ul. 1,** sprejemam vsa naročila za čevlje po meri in popravila vsake vrste, ako ravno čevlji niso kupljeni ali izdelani pri meni, v provizoričnih prostorih na **Poljanskem nasipu 40, II. nadstr.** (stara cukrarna), kjer se nahajam z delavnico in zalogo čevljev.

Franc Szantner

specialist za ortopedična in anatomična obuvala in trgovec s čevlji

Ljubljana

Lesno volno

proizvaja in nudi s svojega skladišča v vseki množini in kakovosti

Telefon: 3—67

Brzojavke: „VILA"

VILA D. D.

za industrijo in trgovino z lesom

Zagreb, Savska cesta 89

Zajamčeno popravljene

Lokomobile

točno iz skladišč

Zagreb in Ljubljana

Wolf-Lanz

vsake velikosti.

Stabilne in vozeče lokomobile

Lokomobilni kotli

Enoletno tvorniško jamstvo

Prvorazredno generalno popravljene

Popolnoma preizkušene

Kurljive z vsakim gorivom

Braća Fischer

d. d.

ZAGREB

Pantovčak 5

IVAN JAX IN SIN

GOSPOSVETSKA C. 2. - LJUBLJANA

Šivalni stroji

Izborna konštrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. **Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt. Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji Adler. Ceniki zastonj in franko. Kolesa iz prvih tovarn: Bürkopp, Styria, Wolfmayer in motorstv na prve kole.**

Salama

prve vrste

novo blago

popolno zrela

dobiva se povsod

I. hrv. tvornica salame, suhega mesa in masti

M. Gavrilović

sinovi d. d. Petrinja

Glavno zastopstvo za Slovenijo

R. Bunc in drug

Ljubljana

Celje - Maribor

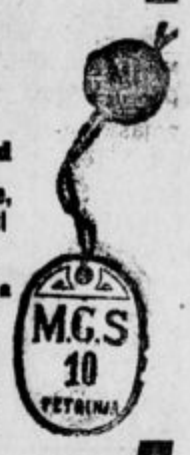

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svoje zaloge dežnikov in solnčnikov in sprehajalnih palic. Popravila tačno in solidno!

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Boharičeva ulica 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Enodružinska hiša

radi preselitve **takoj naprodaj za 120.000 dinarjev.** — Več povedo v Rožni dolini štev. 106 pri »MARJAKU«. 70

ZALOGA POHIŠTVA.

Izdelava vseh vrst BLAZIN, ZIMNIC, PERESNIC, DIVANOV, OTOMAN in vsa padajoča **tapetniška dela po najugodnejših cenah. V zalogi tudi morska trava.** — PETER KOBAL, **zaloga pohištva in tapetniška delavnica, KRANJ.** 5308

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica štev. 1

(prej SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

(Kapital in rezerve Din 17,500.000·—)

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavke: Trgovska. **Telefoni: 139, 146, 458.**

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

KLEPARJI:
Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica štev. 28.
Korn T., Poljanska cesta štev. 8

KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE:
Kunovar Ivan, Stari trg štev. 10.

KONFEKCIJSKA TRGOVINA:
Olup Josip, Pod Trančo.

MEHANIČNA DELAVNICA.
Pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarn. stroje popravlja in prenavlja Ludovik Baraga, Šelenburgova ul. 6/I

PARNA PEKARNA:
Jean Schreya nasl. Jakob Kavčič, Gradišče štev. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje štev. 2.

SPEDICIJSKA PODJETJA:
»Orient« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7—9.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Erjavec & Turk pri »Zlati lopati«, Valvazorjev trg štev. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta štev. 17.

Poravnajte naročnino!

Cenj. občinstvu priporočam svetovno znane **šivalne stroje**

GRITZNER

v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo ter vse posamezne dele, olje, igle za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Poduk v vezenju brezplačen. Isto tam galanterija, srajce, kravate, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, gumbi, žlice, noži. Na veliko in malo. Večletna garancija. Cene najnižje.

Najboljši so pravi AMERIKANSKI in angleški

SINGER-šivalni stroji

Singer-igle in nadomestni deli.

LASTNA MEHANIČNA DELAVNICA

Singer-olje sukanec svila itd.

PRODAJA NA OBROKE

— Singer-šivalni stroji Bourne & Co New York —

CENTRALA za kraljevino SHS Zagreb, Marulićeva 5. — Podružnice:

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. ŠT. 3,

Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod n/S, Subotica, Novi Sad, Maribor, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Stip. — Zastopstva so v vseh večjih krajih.

Dr. ing. MIROSLAV KASAL

Oblastveno pooblaščeni stavbni inž. in mestni stavbenik

LJUBLJANA, GLAVNI TRG ŠT. 13.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev! - Projektiranje!

Kupim malo posestvo

Dobro ohranjena hiša, nekaj travnikov ali njiv ter nekaj gozda. Mora biti na solnčni strani in blizu vode. Največ poldrugo uro od južne železnice med Rajhenburgom in Celjem. V ponudbi se morajo povedati vse glavne okolnosti. — Ponudbe je nasloviti pod šifro: »MALO POSESTVO« na upravništvo »Slovenca«.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim in hišnim mišim K 28, za podgane K 28 za ščurke K 30 za stenice K 28 uničevalec moljev K 10 in 20; proti mrčesom K 10 in 20 mazilo proti ušem pri ljudeh K 10·—; in živini K 10·—; za uši v obleki in perilu K 10 in 20; proti mrčesu na sadju in zelenjadi proti mravljam 10 in 20 K. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünter, Petrinjska ul. 3. Zagreb 30.

Trgovcem pri rednjem odjemu nopust.

Naprodaj je

kompletna naprava z vsemi pritiklinami za izdelovanje cementnih izdelkov

v zelo dobrem in porabljivem stanju.

Podrobna pojasnila daje
Josip Proš, podjetnik, Brod n. S.

Najbolj varno naložite Vaše prihranke pri

Mestni hranilnici v Mariboru

ker jamči za vloge mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo, ker ima vsa posojila vknjižena na prvem mestu na posestvih in hišah in ima največjo in najlepšo palačo v Mariboru.

Mestna hranilnica je pupilarno varen denarni zavod, pri katerem nalagajo sirotinski denar sodišča: Maribor, Gornja Radgona, Murska Sobota in Dolnja Lendava.

Mestna hranilnica v Mariboru si je pridobila v času od prevrata toliko zaupanja med ljudstvom, da so hranilne vloge narastle od 38,000.000 na **75,000.000 kron.**

Hranilnica podpira s posojili zlasti kmetsko ljudstvo in male obrtnike proti jako nizkim obrestim.

Od 1. januarja 1923 dalje bo obrestovala vloge po

5%

večje in stalnejše pa po dogovoru tudi višje.

Radi opustitve kolarskega obrata razprodamo

večjo množino kolarskega in kovaškega blaga ter izdelanih in polizdelanih vozov. V zalogi so:

oljnate osi, navadne osi, vzmeti (peresa), pasno in oglato železo, tapetniško blago, zapravljenčki, luksuzni vozovi.

Prodaja se vrši vsaki dan v **tovarni**

Keršič, Ljubljana,

Spodnja Šiška Spodnja Šiška

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tehnična pisarna: Ljubljana — Sp. Šiška, Frankopanska ulica št. 151. Telefon interurban 180.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: patent dr. inž. Empergera za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litiželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“). Telefon št. 57.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sveopćo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad čez K 60,000.000·—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščeni prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.